

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

Quaestio septima, De libero arbitrio, gratia, & praedestinatione

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

que *ματὴν ὁμοιωσάντων* ab eodem accepit. Ab humanis autem corporibus in humana corpora A
transire animas affirmavit Plato; à celestibus vero in humana, ab his in daemonica mi-
grare animas dixit Origenes: & ut hominum animas eatenus animas pecudum fieri dixit
Plato, quatenus nequitia addita pecudum similes fiunt, ita id ipsum Origenes pronun-
tiavit. Præerat Platoni Pythagoras, sed non animorum solum ex humanis corporibus in
humana, verum etiam ex his in ferina veras commutationes admiserat. Aliud quoque Py-
thagoricam inter & Platoniam doctrinam intercessisse discrimen affirmat Servius in illud
Virgil. Æn. 3. *Animamque sepulchro Condimus.* Plato, inquit, *perpetuam dicit animam, & ad di-*
versa corpora transiunt facere statim pro meritis vitæ prioris. Pythagoras vero non *μεταμύωσιν*, sed
παλιν ἵσταται esse dicit, hoc est redire, sed post tempus. In quo Platonem quoque, dimisso Pytha-
gora, Adamantius sequitur. At Paganinus Gaudentius cap. 31. in libello De comparatione B
Dogmatum Origenis cum Philosophia Platonis, de Origenis Metempsychosi differens, in
eo differre ait opinionem ipsius à Pythagorica, quod ille pœnas in subterraneis locis luen-
das ob scelera agnoscat; Pythagoras vero Inferos, Inferorumque pœnas sustulerit, quod
falsum est: *ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ἑξαφῆ φησὶ δι' ἐνία κ. ἑξακοσίων ἐτῶν ἐξ αἰδίου ὡς ἄνθρωπος ἔσθαι ἐν
ἀνδράσιν.* At ipse etiam in scriptis ait post septem & ducentos annos se ex Inferis ad homines venire,
inquit Laërtius in Pythagora. Ab Ægyptiis autem magistris vana hac Metempsychoseos
doctrina imbuti fuerant Pythagoras & Plato; hinc enim manasse illam commemorat ibi-
dem Servius, & Clemens Alexandrinus libr. 6. Stromat. Hanc hodieque pertinacissime
retinent Americani nonnulli, retinent Sinenses plerique, & ex Indis quotquot Muhâmedo
nomen non dederunt; itaque ab animatorum usu caute abstinere. An ab Indis vero ad C
Ægyptios tranferit, an ab his ad illos, res est non parvæ disquisitionis. His fata auctoribus
Simonianorum, Basilidianorum, Valentinianorum, Marcionitarum, Gnosticorum, &
Manichæorum mentes infecit, in iisque cum ab aliis, tum ab Origene sæpe confossa est.
Placuit ea quoque veteribus Gallis, ut à Cæsare proditum est. Ne postremis quidem hæc
temporibus temperavit sibi Hieronymus Cardanus, vir immoderati ingenij, quin itera-
tam quandam & repetitam *παλιν ἵσταται* introduceret in Dialogo de morte.

Cæs. De
lib. Gall.
libr. 6.

QVÆSTIO SEPTIMA.

DE LIBERO ARBITRIO, GRATIA, ET PRÆDESTINATIONE. D

I. Sententia Origenis de libero arbitrio nature rationalis, & gratia Dei summatim pro-
ponitur. II. Eadem fusius explanatur. III. In quo postquam arbitrij libertatem voluerit.
IV. Statum nature integræ à statu nature lapsæ non distinxit. V. Vtrum & quomodo
liberum arbitrium regere putaverit bonos & prævos motus in animo suscitatos. VI. Equis-
nam sit ille spiritus adversus quem Paulus carnem ait concupiscere. VII. Vtrum anima
media inter spiritum & carnem dici possit. VIII. Queritur utrum affectus aliqui boni ex
carne naturaliter prodeant; & de lege nature. IX. Patres multi ex vi nature boni ali-
quid oriri posse senserunt. X. Origenes legi nature nimium tribuit: XI. quemadmodum
& legi Moysis. XII. Investigatur ejus sententia de gratiæ auxilio, quam hominibus à Deo
impertiri censuit, propter recte ante vitam gesta; XIII. & in hac vita mortali. XIV. Gra-
tiam excitantem non agnovit. XV. Perperam interpretatis quibusdam Scripturæ locis in
eam sententiam adductus est; XVI. que merito reprehenditur. XVII. Pauxilla quedam
in Origenis favorem colliguntur. XVIII. Vtrum & quomodo perfectos homines posse non
peccare ratus sit. XIX. Huius dogmatis causa vapulat. XX. Vtrum post acceptam gra-
tiam iterata pœnitentiæ locum non superesse autumarit. XXI. Vtrum præceptis divinis
morem geri non posse senserit. XXII. Suppetiæ feruntur Origeni. XXIII. Vtrum affir-
maverit homines sola fide iustos effici. XXIV. Investigatur eius dogma de peccato origi-
nis, & sine baptismi. XXV. Quid ipsi de prædestinatione placuerit, disputatur. XXVI.
Hic quoque nonnullis pœnas dat, sed in aliquibus juratur.

I. **N**VNC vero de libero arbitrio, quod animæ ipsi innatū est; deque gratia Dei, quæ
in animam infunditur, quid Origeni placuerit, explorandum est; nec eam enim
quæstionem inoffenso decurrit pede, mentis rationalis arbitrio nimium tri-
buens,

A buens, gratiæ vero divinæ infringens auxilium: adeo ut ex eius scriptis hæresim suam haussisse dicti sint Pelagiani, eorumque fraterculi Massilienses. Hinc Hieronymus in Epistola ad Ctesiphontem, cap. 2, Pelagij doctrinam Origenis ramusculum esse pronuntiat; & libr. 1. adv. Pelagium, cap. 7, Pelagianorum magistrum esse dicit *ἡ ἀρχή*, auctorem nempe operis *ἡ ἀρχή*. & libr. 3. lucubrationis ejusdem, in fine postremi capituli, Pelagianorum amasium Origenem appellat. Hinc etiam Theodorus Beza, capitalis Origenis ad-versarius, in Annot. ad Roman. 1. 1. neminem ait Origene gratiam Dei, secundum Pelagium, magis esse adversatam. Quod totis subinde capitibus comprobare aggressus est Cornelius Iansenius Iprensis Episcopus; Origeniana verba ac decreta cum Pelagianis & Semipelagianis accurate confligens; & utrorumque connexionem inter se copiose demonstrans.

B II. Atque hæc priusquam ad trutinam revocemus nostram, ante omnia repetendum hic est quippiam, leviter à nobis supra perstrictum: Mentis nempe cum à Deo procrearentur, libero fuisse instructas arbitrio, facultate videlicet quadam, vel prosequendi vitij, vel amplectendæ virtutis; qua prout usæ sunt, ita vel ad superiores evasisse ordines, vel ad inferiores esse derubatas: quemcumque autem adeptæ sint statum, nihilo fecius eadem fruentes potestate, vel recte vel male pro libitu agere, ac novis proinde vel remuneracionibus vel penis esse obnoxias; nec futurum umquam ut vel facultas illa, vel facultatis usus in animis intercidat, licet vel charitate vel pertinacia à malis bonifve nonnumquam abstrahantur.

C Quæ cum perfunctorie supra delibavimus, nunc enucleatius refecanda veniunt, & attentis oculis introspectienda; quærendumque utrum libertatem naturæ rationalis integram, an imminutam; utrum ullis divinæ gratiæ auxiliis indigere illam, & juvari; quoque modo contingere hoc arbitratu sit. Sensit ille itaque arbitrij libertatem in indifferenti quadam bene vel male agendi facultate sitam, & Mentibus, mox ut crearentur à Deo, inditam, integram semper & vegetam perseverare; nec ulla re fuisse imminutam, plenumque ejus usum in Beatis vel Damnatis superesse; impelli quidem animam à bonis malifve Potestatibus ad virtutes vel ad vitia; cogi vero neutiquam, vel necessitati alicui subiici. Sparsa hæc reperies dogmata compluribus locis, sed capite præsertim prioris libri 3. De princip. in quo præcipua doctrinæ suæ de libertate arbitrij fundamenta collocavit. Ibi quippe caussis quidem externis varie impelli nos & concitari docet; assensum vero à ratione nostra ac voluntate pendere. Id postquam naturæ ipsius auctoritate demonstravit, Scripturæ sanctæ locorum congerie multiplici confirmat. Tunc petita indidem ac impugnandam arbitrij libertatem testimonia solvit, explosis Valentianorum, Basilidianorum, & Marcionitarum deliriis, qui diversas hominum naturas, alias vitæ, alias mortis destinatas, ac Deum mundi opificem, durum ac severum, alium bonum Christi patrem comminiscabantur: & gratiæ demum divinæ operationem fuisse describit, qua de post dicturi sumus. Capite vero sequenti ostendit mala nobis suggerentibus Potestatibus contrariis, vel ad rectum inclinante nos virtute divina, vigere nihilominus liberam arbitrij potestatem. Quæ alibi repetit sæpe & inculcat. Quibus autem probat locis animas in quemcumque devenirent statum, arbitrij sui libertate uti, præter illa quæ attulimus supra, cum de Angelorum libertate ageremus, quæq; iterum consuli velim, ea præcipue sunt. Libr. 2. *ἡ ἀρχή*, cap. 3. *Possibile enim videtur, ut rationabiles nature, à quibus nunquam aufertur liberi facultas arbitrij, possint aliquibus motibus subjacere, indulgente hoc ipsum Domino, ne forte si immobilem semper teneant statum, ignorent se Dei & non sua virtute in illo sine beatitudinis consistisse: & libr. 3. cap. 1. Ex quo opinamur, quoniam quidem (sicut frequenter diximus) immortalis est anima & æterna, quod in multis & sine fine spatiis per immensa & diversa sæcula possibile est, ut à summo bono ad infima mala descendat, & ab ultimis malis ad summa bona reparatur: & cap. 3. libri ejusdem: Liberi namque arbitrij semper est anima, etiam cum in corpore hoc, etiam cum extra corpus est, & libertas arbitrij vel ad bona vel ad mala movetur; nec umquam rationalis sensus, id est mens vel anima sine motu alio quo vel bono vel malo esse potest.* Homilia præterea 13. in Num. Dæmonibus permisso liberi arbitrij sui usum verbis conceptis tradit, quo si diminutus esset a Deo, hoc ipso vero iam damnatum illum fore; at id nondum contigisse existimabat, ut vidimus. Atque hæc Origeniana de libertate doctrinæ principia suis laborant vitij, quæ nos collocabimus in propatulo; sed & impactas ab aliis proponemus ctiminationes, & si ita res feret diluemus, ut æquo jure in omnibus cum Adamantio agamus nostro, ne plus vel favori, vel malevolentia, quam veritati tribuere videamur. Sed Lectorem moneamus interim, quotiescumque de Origeniana libertate memorabimus, non eam duntaxat debere intelligi, qua gaudent homines; sed illam etiam qua Angeli & Dæmones fruuntur: nam par esse apud omnes illos liberi jus & usum arbitrij sexcenties asseveravit.

III. Cornelius Iansenius, in libro, cui titulus Augustinus, postquam libro secundo To-

mi prioris ex Pelagij, Pelagianorumque verbis sic ipsos decrevisse multis probavit, arbitrij humani libertatem indifferenti quadam potestate constare, asciscenda & eligenda: rei unius de pluribus, quam uno verbo *Possibilitatem* appellarunt; libro deinde sexto sequenti, cap. 13, & 15, Pelagianam heresim ab Origene præformatam fuisse ac delineatam scribit; hancque adeo libertatis definitionem ex ejus fontibus in Pelagij lacunas profluxisse, atque inde totam Pelagij heresim pendere. Veri quidem simile illud esset, si ante Pelagium unus hujus opinionis architectus fuisset & propugnator Origenes; verum ut claram naturæ vocem prætermittam, quæ tum nos liberos esse suadet, cum vel agere vel non agere, & quæ optima de multis animo decrevimus, amplecti possumus; ut priscorum Philosophorum auctoritatem negligam, qui diligenter exquisita libertatis natura, hanc in eo ipso, quod diximus, positam declararunt; Origenianæ sententiæ poterat esse præsidio, non Gregorij solum Nazianzeni consensus, non Ambrosij & Hilarij, aliorumque Patrum, quorum testimonia collegerunt alij, non Arausici Concilij, non Tridentini Canones; sed is etiam, quem unum esse vult Iansenius concertationis huius arbitrum, Augustinus, quemque nulla opinionis huius vestigia reliquisse disertis verbis asserit Tom. 3. libr. 6. cap. 8, & 9. Nam quotiescunque vel Pelagium oppugnat, vel cum Iuliano pedem confert, neque ab iis sese de liberi arbitrij natura dissentire dicit; neque prolata ipsorum verba, quibus in boni malive eligendi potestate positum illud esse demonstrant, hanc carpit ob causam, licet ob alias vehementer exagitet & refellat. Passim quoque necessitati libertatem opponit: sed absque ulla circuitione, quia bene vel male vivere potest homo, idecirco sui juris esse, ac libertate pollere statuit libr. 2. contr. Faustum Manich. cap. 5. *Et nos quidem sub fato stellarum nullius hominis genesim ponimus, ut liberum arbitrium voluntatis, quo vel bene vel male vivitur, propter iustum iudicium Dei ab omni necessitatis vinculo vindicemus.* Nec minus ad id facit quod habet cap. 2. libri De gratia & libero arbitrio ad Valentinum, ubi postquam adstruendæ hominis libertati, insignem hunc attulit Ecclesiastici locum: *Ipse ab initio fecit illum, & reliquit illum in manu consilij sui. Si volueris, conservabis mandata, & sidem bonam placiti. Apponet tibi ignem & aquam: ad quodcumque volueris extende manum tuam. In conspectu hominis vita & mors; & quodcumque placuerit, dabitur ei:* continuo hæc subnectit: *Ecce aperissime videmus expressum liberum humane voluntatis arbitrium.* Longam deinde ad idem comprobandum depromit è Novo ac Veteri Testamento testimoniorum seriem, in quibus homini edicit Deus, ut nolit ad vitia converti; atque ea demum his verbis claudit: *Nempe ubi dicitur, Noli hoc, & noli illud, & ubi ad aliquid faciendum, & non faciendum in divinis monitijs opus voluntatis exigitur, satis liberam demonstratur arbitrium.*

Iansen.
Tom. 3. libr.
6. cap. 11.

Mirati porro subit quomodo oblitus superiorum Iansenius ejusdem Origenis auctoritate probare contenderit necessitatem libertati non repugnare, sed solam coactionem. Eo nempe utitur loco è Proxenio librorum *ἑξ ἀρχῶν*. *Est & illud in Ecclesiastica prædicatione, omnem animam rationalem esse liberi arbitrij & voluntatis: esse quoque ei certam adversus Diabolum, & Angelos eius, contrariasque Virtutes, ex eo quod illi peccatis eam onerare contendant: nos vero si recte consulereque vivamus, ab huiusmodi nos exuere conemur. Unde & consequens est intelligere, non nos necessitati esse subiectos, ut omni modo etiam si nolimus, vel mala vel bona agere cogamur. Si enim nostri arbitrij sumus, insigare forsasse possunt aliqua Virtutes ad peccatum, & alia jurare ad salutem, non tamen necessitate cogimur, vel agere recte, vel male; quod fieri arbitrantur, qui stellarum cursum, & motus, causam dicunt humanorum esse gestorum, non eorum qua extra arbitrij accident libertatem, sed eorum qua in nostra sunt posita potestate. Hac necessitatis cogentis voce significari putat Iansenius vim illam, quæ sola libertatem infringat, cum eam tamen intellexerit Origenes necessitatem, quam tuentur qui stellarum cursum & motus causam dicunt humanorum esse gestorum: non cogentem autem necessitatem, sed simplicem & voluntariam adibus humanis inferebant Astrologi; necessitatem ergo simplicem & voluntariam hoc loco Origenes libertati opposuit. Pari responsione parem Origenis locum cum præcedenti objectum sustinebis. En illum è libr. 6. in Epist. ad Rom. *Constas ergo ex his esse servos, quibus Paulus dicit: Quia cui exhibetis vos servos ad obedientiam, servi estis cui obedistis, sive peccati, sive justitiæ, quia sponte. Nam ipsi nos exhibemus nullo cogente vel peccato servare, vel justitiæ per obedientiam nostram, & ideo semper horam meminisse debemus, ne inanes querelas in peccati excusationem proferamus, quod Diabolus fecit, ut peccatorem aut nature necessitas, aut fatalis conditio, aut cursus astrorum efficiat. Coactio itidem ea intelligenda hic est, quam fatalis conditio, astrorumve cursus efficit; quæ nihil sane aliud est, quam necessitas simplex, & voluntate conjuncta. Hanc responsionem à Dionysio Petavio adversus Iansenij petitiones oppositam eo libentius usurpamus, quod quæcumque fere de libero arbitrio sparsim tradidit Origenes, ea fere adversus Valentinianos, Marcionistas, aliosque Hæreticos, fatum, aptamque ex sideribus necessitatem propugnantes proposuerit. In suam quoque sententiam trahere poterat Iansenius illud Origenis è libr. 1. in Epist. ad Rom. ubi posita anima quasi in bivio carnem inter &**

Libr. 3. De
opific. 6.
dicit.

A spiritum, & utriusque viæ fautores Angelos, ait: *Non enim vi res agitur, neque necessitate in alteram partem anima declinat: sed pulchre intelligebat Iansenius ex sequentibus explanationem suam labefactatum iri. Talia hæc sunt: alioquin nec culpa eius, nec virtus posset adscribi; nec boni electio primum, nec declinatio mali supplicium mereretur: sed servatur ei in omnibus liberitas arbitrij, ut in quodcumque voluerit ipsa declinet, sicut scriptum est: Ecce posui ante faciem tuam vitam & mortem, & ignem & aquam. Nã si alterutram eligere potest partem anima, neutri certe ulla necessitate addicitur. Responsionis suæ confirmanda, & Origeniana sententia apertius etiã declaranda gratia, aliquot addit Petavius ejus testimonia ex Hom. 20. in Num. quibus vocante licet, & pellicente interiore gratia nullam nobis imponi necessitatem, sed in contraria ferri voluntatem posse perspicuum fit: addit & aliud è libr. 6. in Epist. ad Rom. Quibus attexamus & illud è libr. 3. *Ἐξ ἀρχῆς*, cap. 3. *Boni vero spiritus recipit (anima) energiam, id est inoperationem, cum & provocatur ad bona, & inspiratur ad caelestia vel divina: sicut sancti Angeli, & ipse Deus operatus est in Prophetis, suggestionibus sanctis ad meliora provocans & cohortans; ita sane ut maneret in arbitrio hominis ac iudicio, si sequi velit aut nolit ad caelestia & divina provocantem.* Sed quid his colligendis immoramur, cum plura etiam congesserit Iansenius Tom. 1. libr. 6. cap. 13. ut ostenderet in indifferentia ad bonum & malum, citra ullam necessitatem, liberi arbitrij naturam ab Origene fuisse collocatam. *Gravissime, inquit, fuisse reprehensos ab Augustino Pelagianos propter illam inanisibilem & quasi essentialem in omni statu liberi arbitrij indifferentiam ad bonum & malum, exclusamque alterius partis necessitatem, ex iis qua libro secundo diximus intelligi potest: hæc est enim totius Pelagiana structurae basis pene præcipua. Sed illam Origenes omnibus numeris absolutam tradidit. Usque adeo namque Philosophica istius libertatis admirator, & indifferentia ad bonum & malum patronus fuit, ut illa sublata brutis aut lapidibus hominem accensendum esse decerneret. Idem quoque Origeni superius exprobraverat Tom. 1. libr. 2. cap. 4, & 5. Quod si igitur ab eo profecta est hæc opinio de natura libertatis posita in indifferentia ad bonum vel malum, exclusa alterius partis necessitate, quomodo idem ille Origenes necessitatem voluntariam & simplicem cum libertate conjungere potuit?**

IV. Verum ut in definienda arbitrij humani libertate rectum iter tenuit Origenes, non itidem in distinguenda natura integræ, ac natura lapsæ libertate satis adhibuit examinis & cautionis; nullibi quippe discrimen ullum inter utramque libertatem ab eo adhibitum reperias, & sæpe naturæ cuiuslibet, quæ rationis compos sit, quemcumque demum ordinem adeptæ sit, æqualem tribuit liberi arbitrij facultatem, & usum, ut supra dictum est. Atque is unus fuit è præcipuis Pelagianorum erroribus, paribus liberi arbitrij viribus pollentem finxisse hominem hodie nascentem, parique iustitia, sapientia, aliisque instructum dotibus, qualis à Deo conditus fuit Adamus. Attamen si perficere velimus frontem, & Origenem periculo quovis defendere, hanc adhibere poterimus exceptionem: quamvis humana vires libertatis per Adami lapsum infractæ ac debilitatæ sint, naturam tamen ipsam libertatis illius suam servasse integritatem; nec ullam proinde signatam esse ab Origene distinctionem inter libertatem quæ Adami præcessit lapsum, & quæ consecuta est, quod ad puram respiceret libertatis naturam, non ad robur ipsius & potestatem.

V. Ex hac Origenis sententia de indifferenti hominis ad bonum vel malum propensio-
ne aptum illud est & consequens, hominem hac instructum facultate, gratiæ modo ponatur auxilium, pravis cupiditatibus posse obsistere, vel parere, & virtutem vel respuere, vel amplecti. *Evidens igitur ratio est, inquit libr. 3. *Ἐξ ἀρχῆς*, cap. 2. quia sicut in rebus humanum propositum solum per seipsum imperfectum est ad consummationem boni; adjectorio namque divino ad perfectam quaque perducitur: ita etiam in contrariis in illa quedam, & velut quedam semina peccatorum ab his rebus qua in usu naturaliter habeantur, accipimus, &c. Tum sub finem capitis: Nihil aliud putandum est accidere nobis ex ipsis que cordi nostro suggerantur bonis vel malis, nisi commotionem solum, & incitamentum provocans nos ad bona vel mala. Possibile autem nobis est, cum in aliquo virtus nos caperit ad malum incitare, abicere à nobis pravus suggestiones, & resistere suasionibus, & nihil profus culpabiliter gerere. Et rursus possibile est, ut cum nos divina virtus ad meliora provocaverit, non sequamur, liberi arbitrij potestate in utroque nobis servata.* In hac acriter insurgit Iprensis Antistes libr. 2. De Pelag. har. cap. 4. & libr. 4. cap. 7. & libr. 6. cap. 4. ubi queritur censuisse Origenem animi motibus ad bonum malumve nos concitantibus nutu rationis nos adverteri, atque eos ad bona vel mala gubernari, merumque ait doctrinam hanc esse Pelagianisimam. Si vel animum posse ad bonum per se moveri, absque pravio gratiæ Dei incitamento; vel impellenti nos ad malum libidini per se posse obsistere, etiam gratiæ juvantis ope destitutum voluit Origenes: damnandus quidem error ille est. Sin vero gratiæ impulsu adjuncto & auxilium, utrobique culpa caret; nam in motus animi malos, quos concupiscentia gignit, & bonos, quos educit gratia, imperiū tenet libera voluntas, & vel malis obtemperat, propriis illuc & nativis inclinata nutibus, vel ad bonos se erigit, gratiæ divinæ adjumentis roborata. Vtrum vero senserit Origenes, si quis ex me quærat, bona fide responderim gratiæ auxilium admi-

fisse illum, non vero pravium incitamentum, ut pluribus infra disseram: *In rebus*, inquit, *A*
humanum propositum solum per seipsum imperfectum est ad consummationem boni; adiutorio namque
divino ad perfecta quaque perducitur. Addidisset, & excitatur, bene res haberet: cum ex liquido
 Conc. Trid.
 Sess. 6. c. 5.
 & Can. 4.

Orig. libr. 1.
 in Rom. 1.

VI. Capite quoque quinto libri secundi De Pelag. har. hæc Origenis impugnat Ianse-
 nius: *Frequentius in Scripturis invenimus, & à nobis sæpe disertum est, quod homo spiritus, & corpus,*
& anima esse dicatur: verum cum dicitur quia caro concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adver-
sus carnem, media procul dubio ponitur anima, quæ vel desiderijs spiritus acquiescat, vel ad carnis con-
cupiscentias inclinatur. Dolet Iansenio quod spiritum illum, adversus quem concupiscit
 caro, vocet, non more Catholico spiritum sanctum, sed Pelagiano legem naturæ, quam mentibus Spi-
 ritu Dei vivi ex institutione, ut ipse loqui solet, creatoris impressam gerimus: (verba ipsius sunt) &
 que (verba sunt Origenis) in hominum cordibus scripta est, non aramento, sed Spiritu Dei vivi; *B*

Orig. libr. 2.
 in Epist. ad
 Rom. cap. 2.
 & libr. 6.
 in cap. 6.

quæ docet quid agendum sit, quid cavendum, & per quam cognoscit homo peccatum suum; quæque
 hominibus suadet, ne homicidium, ne adulterium faciant, ne furentur, ne falsum testimonium di-
 cant, ut honorem patrem & matrem, & horum similia; fortassis & quod Deus unus creator sit omnium;
 juxta illud Pauli Rom. 2. 14, 15. *Cum enim gentes quæ Legem non habent, naturaliter ea quæ Le-*
gis sunt faciunt, ejusmodi Legem non habentes, ipsi sibi sunt Lex: Qui ostendunt opus Legis scriptum in
cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se invicem cogitationibus accusan-
tibus, aut etiam defendentibus. Semina præterea illa bonitatis à natura hominum mentibus in-
 sita, quæ proxime allatis adstruit testimoniis Origenes, plane rejicit Iansenius locis supra
 indicatis, sed præcipue Tom. 1. libr. 4. cap. 7. *C*

Certum est hæc Pauli verba Gal. 5. 17. *Caro enim concupiscit adversus spiritum; spiritus autem*
adversus carnem, ad spiritum sanctum à Patribus plerisque referri: at certum quoque est
 plures etiam superiorem illam animæ partem, quam *νεφελικόν* appellant, spiritus appella-
 tione hic significatam voluisse. Multos proferrem, si numero pugnandum esset, sed unus
 omni exceptione major adducetur Augustinus. Is libr. 2. De Genesi contra Manichæos,
 cap. 11. conjugium Adami & Evæ imaginem esse dicit spiritualis illius conjugij, quod rati-
 onalem hominis partem animali colligat; tum ait: *Deinde ut quisque huic suæ parti recte do-*
minetur, & fiat quasi conjugaliter in seipso, ut caro non concupiscat adversus spiritum, sed spiritui subju-
getur: id est concupiscentia carnalis non adversetur rationi, sed potius obtemperando desinat esse carnalis,
opus habet perfecta sapientia. Trahit hæc in eundem sensum libr. 1. De doctrina Christi. cap.
 24. & libr. 10. De Genesi ad liter. cap. 12. Verba propter prolixitatem non repeto. Prorsus
 vero *ἀεὶ ἠνωθε*, in LXXXIII. Questionibus. Quest. 70. *Caro concupiscit adversus spiritum, &*
spiritus adversus carnem. Hæc enim invicem sibi resistunt & adversantur, ut non quacunque vultis, illa
 faciat. *Enit ergo per sanctificationem perfectam, ut omnis carnalis appetitus spiritui nostro illuminato,*
& vivificato, id est bonæ voluntati subiciatur.

Sed quid Augustini auctoritatem præteximus, ut spiritum illum carnis adversarium sæ-
 pe pro animæ *νεφελικόν*, vel ipsa certe anima sumi probemus, cum id tot Scripturæ locis
 confici possit? velut illo Matth. 26. 41. *Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma;* & illo *E*
 1. Cor. 5. 5. *Ego judicavi tradere hujusmodi Satana in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die*
Domini nostri Iesu Christi; & illo 2. Cor. 7. 1. *Mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spi-*
ritus; & illo Ephes. 4. 20, 21, 22, 23. *Vos autem non ita didicistis Christum, si tamen illum au-*
distis; & in ipso edocti estis, sicut est veritas in Iesu, Deponere vos secundam pristinam conversationem
veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris. Renovamini autem spiritu mentis ve-
stra, & induite novum hominem; & illo 1. Thess. 5. 23. *Ipsæ autem Deus pacis sanctificet vos per*
omnia: ut integer spiritus vester, & anima, & corpus sine querela in adventu Domini nostri Iesu Christi
servetur; & illo Ebr. 4. 12. *Vivus est enim sermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti:*
& pertingens usque ad divisionem animæ & spiritus, compagum quoque ac medullarum, & discretor co-
gitationum & intentionum cordis. In quibus non aliter sumi spiritus potest, quam pro anima, *F*
 vel animæ *νεφελικόν* quomodo Origenes intellexit.

Orig. libr. 1.
 in Rom. 1.

VII. Ex his efficitur inferiorem animæ partem, quæ anima simpliciter appellatur, (ut
 superior, spiritus) mediam esse quodammodo spiritum inter & carnem; hoc est spiritus
 inter suasiones, & carnis incentiva. *Cum dicitur, inquit Origenes, quia caro concupiscit adver-*
sus spiritum, spiritus autem adversus carnem, media procul dubio ponitur anima, quæ vel desiderijs spi-
ritus acquiescat, vel ad carnis concupiscentias inclinatur. Quibus addit, ac variis Scripturæ locis
 probat, utriusque viæ, tum ejus quæ carnis est, tum ejus quæ spiritus, monitores & fau-
 ctiores Angelos adfistere hominibus, Christumque ipsum viam spiritus hominibus quasi
 sternere: *Favet & ipse Dominus, inquit, qui etiam animam suam ponit pro vobis suis. Sed utraque*
parte favoris disciplina servatur: non enim vi res agitur, neque necessitate in alteram partem anima de-

A *clinatur: aliquis nec culpa eius, nec virtus posset adscribi; nec boni electio pramiam, nec declinatio mali supplicium mereretur; sed servatur ei in omnibus libertas arbitrij, ut in quodcumque voluerit ipsa declinet, sicut scriptum est: Ecce posui ante faciem tuam vitam & mortem, & ignem & aquam. Nec minus clare idem exprimit libr. 3. *ad apoc.*, cap. 4.*

B Arguit hæc quoque erroris Iansenius: *Neque vero, inquit, Pelagij tantum, Celsiani, atque* ^{Tanf. Tom. 1. lib. 2. c. 5.} *Origenis fuit ista de affectibus naturalibus bonis ac malis ex lege naturali atque carne procedentibus, ac de anima inter utroque media illius Apostolici loci expositio, sed omnium omnino Pelagianorum, quorum scripta videre potui. Sic tamen Hieronymus in Epist. ad Gal. 5. 17. Caro presentibus delectatur & brevibus: spiritus perpetuis & futuris. Inter hoc iurgium media anima consistit, habens quidem in sua potestate bonum & malum; velle & nolle. Et paulopost: Quod ut manifestius fiat, aliquod sumamus exemplum: caro, terra; anima, aurum; spiritus, ignis vocetur. Quamdiu aurum fuerit in terra perdit vocabulum suum, & à terra cui commixtum est, appellatur. Cum vero separatum ab humo, auri & specieciem & nomen acceperit, aurum quidem dicitur, sed necdum probatum. Si autem per ignem excoctum fuerit & probatum, tunc auri splendorem, & ornatum sui accipit dignitatem. Ita & anima inter & humum & ignem, hoc est inter carnem, spiritumque consistens, quando se tradiderit carni, caro dicitur, quando spiritui, spiritus appellatur. Sic & Augustinus libr. 10. De Genesi ad liter. cap. 12. animam tamquam in medio positam, nonnumquam à carne ad vitia deprimi, nonnumquam à spiritu ad virtutem erigi scribit. Sicut autem ad utramque partem, virtutem & vitium, allucere nos bonos ac malos Angelos dixit Origenes libr. 1. in Epist. ad Rom. hunc interpretans Pauli locum qui habetur Gal. 5. 17. ita postquam in eadem Pauli verba Augustinus ea disseruit quæ supra attulimus è LXXXIII. Questionibus, Quæst. 70. addit deinde: Nunc quamdiu est in nobis quod resistat bonæ voluntati, auxilio Dei per bonos homines & bonos Angelos indigemus, ut donec sanetur vulnus nostrum, non ita molestat, ut perimat etiam bonam voluntatem. Atque hæc tam diserte apud Augustinum expressa cur in Origene Pelagianismi infimulaverit Iansenius, tot annos in Augustini lectione tractatus, mirum sane est.*

C VIII. Nunc vero propter assertos affectus bonos & malos ex carne naturaliter procedentes, iurene venerit in crimen Origenes, anquiramus. Ac de malis quidem controversia nulla est; de bonis tantum contenditur. Quod antequam disputare ordiamur, dicendum est Iansenium, non hoc solum loco quem diximus, sed signantius etiam Tom. 1. libr. 6. cap. 14. vim illam, sive ut ipse loquitur, sufficientiam legis naturalis impugnare; D quam ut ab Origene creditam & defensam fuisse clarius probet, hæc eius verba recitat è libr. 2. in Epist. ad Rom. *Potest fieri, ut vel ex his qui in Lege sunt, si quis persuasionem quidem communis Christo non credit, operetur tamen quod bonum est, iustitiam teneat, misericordiam diligat, castitatem & continentiam servet, modestiam lenitatemque custodiat, atque omne bonum operetur; hic etiam si vitam non habet æternam, quia credens soli vero Deo non credit, & Filio eius Iesu Christo, quem misit; tamen gloria operum eius, & pax, & honor poterit non perire. Atque ea sane nupiam ad eos referuntur, qui sunt sub lege naturæ, sed ad Iudæos qui regebantur Mosaicis legibus, à quibus absterrebantur à vitiiis, ad virtutem incendebantur. Sequentia vero ad Ethnicos naturæ solum legem servantes pertinent: Sed & Græcus, idest Gentilis, qui cum legem non habeat, ipse sibi est lex, ostendens opus Legis in corde suo, & naturali ratione immotus, sicut videmus nonnullos in Gentibus, vel iustitiam teneat, vel castitatem servet, vel prudentiam, temperantiam, modestiamque custodiat; iste licet alienus à vita videatur æterna, quia non credit Christo, & intrare non possit in regnum cælorum, quia renatus non est ex aqua & spiritu, videtur quod per hæc quæ dicuntur ab Apostolo, bonorum operum gloriam, & honorem, & pacem perdere penitus non possit. Pluribus deinde argumentum idem expendit. Refellit quoque Iansenius cum superioribus alterum locum Adamantij, qui non sine cautione sane tractandus est. Invenitur quidem Deus, inquit Origenes libr. 3. in Epistol. ad Rom. *dedisse homini omnes affectus, omnesque motus quibus ad virtutem nititur & progredi, insuper etiam vim rationis inseruisse, quo agnosceret quid deberet agere, quid cavere. Hæc ergo invenitur Deus communiter omnibus hominibus præstitisse. Sed si his acceptis homo neglexit iter virtutis incedere, cui ex Deo nihil defuit, invenitur ipse defuisse quæ à Deo data sunt sibi.**

F Hæc quamvis Pelagianismum sapiant, geminam tamen expositionem, eamque orthodoxam recipere possunt, vel intelligendo gratiam homini datam à Deo, quæ gratia ad salutem adipiscendam sufficiat; vel intelligendo legem naturæ, cuius ope etiam Ethnici ad virtutes morales niti possunt; non ad eas quæ quicquam conferant ad salutem: hic enim gravis esset error, cui sine crimine patrocinari non liceret.

IX. Certe aliquod boni genus ex vi naturæ oriri posse sanctorum Patrum magna pars opinata est, sed Augustinus præfertim, cuius in huiusmodi questionibus præcipua auctoritas est. Sic ille libro De spiritu & litera, cap. 27. *Si autem hi qui naturaliter quæ Legis sunt faciunt, nondum sunt habendi in numero eorum quos Christi iustificat gratia, sed in eorum potius, quorum etiam impiorum, nec Deum verum veraciter, iusteque colentium, quædam tamen facta vel legimus, vel novimus, vel audimus, quæ secundum iustitia regulam non solum vituperare non possumus, verum etiam*

A quod habent homines à Deo, gratia est; nihil enim ex debito habent. Quis enim prior dedit illi, & retribuetur ei? Gratia ergo est quicquid habet is qui non fuit, & est accipiens ab eo qui semper fuit: atque ille è libr. 4. in Epist. ad Rom. Sed ego cum considero sermonis eminentiam, quo dicit operanti secundum debitum reddi, vix mihi suadeo quod possit ullum opus esse, quod ex debito remunerationem Dei deponat, cum etiam hoc ipsum quod agere aliquid possumus, vel cogitare, vel proloqui, ipsius dono & largitione faciamus. Quod ergo erit debitum illius, cuius gratia nos precessit? & hic è libr. 5. in eadem Epistolam: Quod ergo dixi post dies, hoc ostendit, quia primis quidem vitæ suæ diebus paterne pravaricationis institutionibus tenebatur (Abel:) post illos vero dies ubi respicit, ubi respexit ad Deum, natura lege commonitus, dicitur tunc obtulisse hostiam Deo.

XI. Postquam de lege naturæ male sensisse Origenem demonstravit Iansenius, non solum
B niora opinatum fuisse de lege Moysis conatur ostendere: cui comprobando affert illud è
libr. 4. in Epist. ad Rom. Initium namque justificari à Deo, fides est qua credit in justificantem. Et
hæc fides cum justificata fuerit, tamquam radix imbre suscepto caret in anima solo, ut cum per legem Dei
exculti cœperit, surgant in ea rami, qui fructus operum ferant. Subjungit Iansenius: Ecce dogma Pe-
lagij de operanda per Legem justitia, dummodo remissio peccatorum per fidem data præcesserit. At non
hæc ad Legem Moysis peculiariter pertinent, sed ad opera tantum bona sive Iudæorum,
sive Ethnicorum, quæ sine fide inania sunt. Ait ergo initium justificationis fidem esse quæ
credit in Deum; quæ fides, quasi dispositio ad justificationem acquirendam, cum iusti-
tiam apprehenderit, ut loquuntur, atque ita justificata fuerit à Deo; cumque iustitiæ im-
bre, sic tamquam radix aliqua, perluta fuerit, tunc ipsa fides atque ipsa iustitia animæ
C solo inhærent; sic tamen ut divinæ legis observatione fovæ illam & exculti necesse sit ad
ferendos operum fructus, qui velut radicis huius furculi efflorescant. Quæ fidei Catholicæ
decretis usqueaque consonant, si modo prævium gratiæ excitantis & juvenis subsidium
agnoscatur. Verum non id queritur Iansenius: at latere hic caussatur dogma Pelagij de
operanda per Legem justitia, dummodo remissio peccatorum per fidem data præcesserit.
Debere quidem à fide justificationem ducere exordium; eandemque peccata delere, &
hic dixisse fatemur Origenem, & recte dixisse pertendimus: nec in eo opinor Pelagianum
illud placitum Iansenius positum esse voluit, sed in dogmate de operanda per Legem ju-
stitia, quod Pelagianum esse agnoscimus, sed ab hoc Origenis loco longe procul abesse
pugnamus. Quomodo enim operandam sensit per Legem iustitiam, qui justificationem
D Legis observationi prævertere debere dixit? Per legem Dei, hoc est bona opera, iustitiam
quidem excolendam sanxit, neququam vero per Legem iustitiam comparari credidit.
Hæc licet perspicua, aliis tamen Origenis ejusdem testimonii firmari possunt. Ex quibus
omnibus, inquit, claret quod recte arbitratur Apostolus justificari hominem per fidem sine operibus Legis.
Sed fortassis hæc aliquis audiens resolvatur, & bene agendi negligentiam capiat, siquidem ad iustifican-
dam fides sola sufficiat. Ad quem dicemus quia post justificationem si injuste quis agat, sine dubio iusti-
ficationis gratiam spernit. Non opera ipsi iustitiæ, sed iustitiam operibus præposuit. Clarius
etiam quod jacet paulo inferius: Ubi vero fides non est quæ credentem iustificet, etiam si opera quis
habeat ex Lege, tamen quia non sunt adificata supra fundamentum fidei, quancvis videantur esse bona
opera, operatorem suum iustificare non possunt, si eis deest fides, quæ est signaculum eorum qui iustifican-
tur à Deo: & quod libro sequente: Propterea ergo & in alio loco Scriptura dicitur de Abraham, quod
ex operibus fidei iustificatus sit; quia certum est eum qui vere credit, opus fidei & iustitiæ operari, & ta-
E tius bonitatis. Cautè vero ista legenda sunt, quæ differit in 1. Rom. 3. 30. Quod si requirat ali-
quis curiosus, ij qui ex fide iustificantur, per quem iustificantur; & rursum ij qui per fidem iustifican-
tur, in quo iustificentur: licet fortassis multa in hoc curiositas videatur, tamen convenienter dicere possi-
mus quod qui ex fide iustificantur, initio ex fide sumo, per adimpletionem bonorum operum consum-
mantur; & qui per fidem iustificantur, à bonis operibus exorsi per fidem summam perfectionem accipiunt.
Quæ tamen ferri poterunt, si ita intelligantur, justificationi præire quidem posse opera bo-
na, sed non ejusmodi, quæ ad hæc apprehendendam conferant quicquam; qualia sunt
opera illa quæ lege naturali suadente perficiuntur.

F Pergit ostendere Iansenius parum sana fuisse Origenis de lege Moysis placita, ut qui
per eam peccatum fuisse imminutum ac restrictum crediderit, contra hoc Apostoli præ-
nuntiatum: Lex autem subintravit, ut abundaret delictum: atque hæc placita Pelagij & Iuliani
doctrinæ scribit esse consentanea, in iisque fuisse ab Augustino profligata & confossa. Non
ego sane usque adeo Otigenis causæ faveo, ut naturalis legis vires præter æquum prædi-
catas ab eo fuisse negem; ac illas itidem Moisaicæ Legis, quas ita extulit, ac si non pecca-
tum duntaxat prohibuerit ea Lex, sed gratiam etiam hominibus ad vincendum illud con-
tulerit; ac si per illam non cognitio solum peccati, sed etiam sanatio contigerit; ac si non
ad priora peccatorum genera, quæ præcesserant Legem, pravaricatio præterea accesserit,
quæ pravaricatio nisi lege lata esse non potest; ac si non nitentibus in veritum hominibus,
concupiscentia Lege frænata creverit; ac si non apparere tantum cœperit, & deputari

peccatum, sed etiam ablatum fuerit. Dici tamen potest in gratiam Origenis, non peccata per Legem absolute dimissa ipsum pronuntiasse, sed ex parte aliqua; quia Moyses ex precepto Regis primi sacrificia instituit, quibus certa solemnitate oblatis dicebat: Et remittetur ei peccatum. Verba sunt Origenis libr. 5. in Epist. ad Rom. ex eo ipso loco quem profert Iansenius. Hæc autem remissio peccatorum quoniam imperfecta erat, & illius umbra quæ merito sanguinis Christi impetratur, idcirco non plene & perfecte, sed ex parte aliqua tyrannidi mortis ac peccati per Legem obfisti dixit. Id ipse perspicue significat, cum addit obfistente quantumlibet Lege prævaluisse peccatum, nec Legi succenturiatos Prophetas vim peccati cohibere potuisse, sed affuisse tandem Christum, ac de morte & peccato triumphasse. Præterea Lege lata aliquo sensu compressa fuisse dici potest peccati vis; non quod hanc re ipsa Lex compresserit, sed quod ad eam comprimendam lata sit; inspecto consilio, non eventu: nam, secundum Ambrosium, *Apostolus ostendit quid provenerit data Lege, non quid Lex fecerit. Non enim, ut habet S. Thomas in Rom. 5. 20. ad hoc fuit data Lex, ut peccatum abundaret; quin potius Lex, quantum in se fuit, peccatum prohibuit, secundum illud Psalm. 118. In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi.* Sed nec aliter per Legem incrementum accepisse peccatum tradunt Patres nonnulli, quam quia per Legis promulgationem cognitum est id esse peccatum, quod antea vulgo ignorabatur; unde prævaricatio & transgressio, iuxta illud Rom. 3. 20. *Per Legem enim cognitio peccati.* Chryostomus Homil. 10. in Epist. ad Rom. *ἡ γὰρ ἡμεῖς οὐκ ἴσμεν τὸν νόμον τοῦ θεοῦ ἕως ἄρα τῆς ἐπιτομῆς, καὶ τῆς ἐπιτομῆς οὐκ ἔστιν ἡμεῖς ἵκανοὶ ἵνα ἴσμεν τὸν νόμον τοῦ θεοῦ. Quoniam enim iiberales erant Iudæi, & dissoluti, & ad ipsa dona supini, idcirco Lex data est, ut illos videlicet vehementius coarqueret, aperteque doceret quod in statu essent, atque accusationem augens ipsos magis constringeret.* Hieronymus in Epist. ad Galat. 3. 21, 22. *Nec vero æstimandum Scripturam auctorem esse peccati, quia omnia sub peccato conclusisse dicitur: cum mandatum quod ex iure præcipitur, ostendat potius, arguatque peccatum, quam sit causa peccati.* Augustinus libr. 2. contr. Iulianum, cap. 22. *Originale peccatum non quidem post Legem crevit, sed tamen Lex etiam ipsum, cuius abolitionem circumcisio infantis significaret, invenit; sicut invenit etiam peccata ignorantia, qua nec ipsa data Lege creverunt: quandoquidem potius ipsa ignorantia diminuta est, quia scientia Legis accessit: sed peccatum sine quo nemo nascitur, crevit voluntatis accessu, originalis concupiscentia trahente peccantis assensu. Abundavit autem peccatum, id est nimis crevit, posteaquam per Legem facta est cognitio peccati, & capit etiam prævaricatione peccare.* S. Thomas in Rom. 5. 20. *Secundo autem potest responderi, ut dicatur quod id, ut, veniat, causaliter, ita tamen quod loquatur Apostolus de abundantia delicti, secundum quod est in nostra cognitione; ut sit sensus, Lex subintravit, ut abundaret delictum, id est, ut abundantius delictum cognosceretur, secundum modum loquendi quo dicitur aliquid fieri, cum innotescit. Unde supra dictum est, quod per Legem est cognitio peccati. Iuvat quoque Origenem quod habet ibidem S. Thomas, post Legis promulgationem ruentibus nonnullis in veterum nefas, quosdam ad meliorem frugem evasisse, in iisque repressum fuisse peccatum. Sciendum tamen, inquit, quod sicut Philosophus dicit in 10. Ethic. prohibitio Legis, licet illos qui sunt male dispositi cohibeat ab exterioribus peccatis solo pœna timore, quosdam tamen bene dispositos inducit per amorem virtutis, sed ista bona dispositio quantum ad aliquid potest esse à natura, sed eius perfectio non est nisi per gratiam, ex qua contingit quod etiam Lege veteri data, non in omnibus peccatum abundat, sed in pluribus. Quidam vero Lege prohibente, & gratia ulterius adiuvante, ad perfectionem virtutum tandem pervenerunt, secundum illud Eccles. 44. Laudemus viros gloriosos, &c. & infra: Homines magnos virtute. Suffragatur & illud Thomæ, nostro Adamantio, ex 1. 2. q. 98. a. 1. *Lex vultu rationi consonabat, quia concupiscentiam reprimebat, qua rationi adversatur, ut patet in illo mandato: Non concupisces rem proximi tui, quod ponitur Exod. 20. Ipsa etiam omnia peccata prohibebat, quæ sunt contra rationem.* Et articulo sequente docet Legem veterem homines orâinasse ad Christum per modum cuiusdam dispositionis, dum retrahens homines à cultu idololatricæ, concludebat eos sub cultu unius Dei, à quo salvandum erat humanum genus per Christum.*

XII. Atque utinam commodis æque expositionibus Origeniana de gratiæ divinæ auxiliis dogmata lenire possemus: verum tam aperte adversus eam grassatus est, frustra ut omnis color adhiberi posse videatur. Manifesto quippe ab humana voluntate, eiusque arbitrio divini modum mensuramque auxilij pendere voluit, licet ad operis perfectionem cœlesti hominem carere non posse subsidio fuerit opinatus; refragante Apostolo qui non perficere solum, sed velle etiam à Deo esse sciscit: profusus ut, non Pelagianis, sed Massiliensibus seu Semipelagianis hæc in parte Origenes prælusisse dici possit. Hæc ut repetantur altius, sciendum est Basilidem, Valentinum, Marcionem, aliosque præfici avi Hæreticos, ipsoque vetustiores Origene, causam perscrutantes, quamobrem alios Deus ad gloriam destinet, alios perire sinat, nullis ipsorum præcedentibus meritis, Iacobumque adhuc in uteri claustris absconditum dilexerit, Esau vero ibidem delitescentem odio habuerit; præclarum

A clarum istud inexistisse delirium, homines non unius esse ejusdemque inter se natura, sed alios esse *πρόμακτοι*, alios *ψυχοί*, *σαρκοί* alios seu *ζώοι*. atque ita ad vitam destinatos esse *πρόμακτοι*, ita ad interitum *σαρκοί*, ut quodcumque tandem amplectantur vitæ genus, quibuscunque tradant se vel virtutibus vel vitiis, necessario salutem illi, hi consequantur mortem; *ψυχοί* vero pro meritis alterutro donatum iri. Quæ commenta cum Scripturæ sacra decretis adversari probe intelligeret Adamantius, eaque jure exhorresceret, fumum fugiens, quod dici solet, in ignem incidit; absurdioraque sententiam amplexus est, quæ animarum statum *πρόμακτοι*, quamque supra exagitavimus. Animas itaque censuit longis annorum curriculis recte vel male traditas sibi à Deo provincias administrasse, ac juxta meritorum suorum mensuram varios variosque à Deo recepisse gratiæ modos; hincque omnem exitisse diversitatem, quæ homines, ut Apostoli more loquar, discernit, antequam boni quicquam vel mali egerint. Doctrinæ huius assertiones & argumenta extant libr. 1. *ἑξ ἀρχῆν*, cap. 7. & libr. 3. cap. 1. (Philocal. cap. 20.) Item libri ejusdem tertij cap. 3. & libr. 7. in Epist. ad Rom. & libr. 9. Quæ quoniam fusc iam supra exposuimus quæst. 6. iterum referre nihil attinet. Nonum modo secundi libri De principiis caput relegi velim, in quod dispersas alibi doctrinæ hujus particulas plena manu congeffit: nam postquam diversas illas naturas ab Hæreticis supra nominatis confectas, collectasque eorum rationes confutavit; tum dogma explicat suum, diversitatemque animarum ratione præditarum ex arbitrij libertate proficisci docet, ex qua diversitate eximia illa totius mundi consonantia diversis constans partibus exorta sit. Hinc injustitiæ nota absolvere Deum putat, in hæc alioquin illi, si non pro meritis unumquemque, sed pro libitu suo exornet; quæ confirmat deinde exemplo Jacobi & Esaü, aliaque in eam sententiam colligit.

C Adversum hæc asperere, pro eo ac debuit, sese commovit Iansenius Tom. 1. libr. 6. cap. 15. & ut divinæ gratiæ penitus contraria merito rejecit. Rejecit & multo ante S. Thomas libr. 2. contr. Gentil. cap. 44. Pamphilus tamen in Apologia pro Origene, in eadem fere causa est qua Origenes, si nos Rufini interpretamenta non fallant; nam ut Origenianam defendat animarum *πρόμακτοι*, reliquas de animæ origine opiniones absurditatis insimulans, & eam quoque carpit, quam nunc Ecclesia propugnat, quæque formati in utero corporibus animas recens creatas inferi decernit: id si sit, injustum fore Deum ait Pamphilus, qui nullius culpæ infontes animas vel cæcis vel debilibus corporibus infundat, vel apud barbaras Gentes vitam ducere jubeat. Vides labefactum ac peremptum gratiæ cælestis auxilium.

D XIII. At non pro iis duntaxat, quæ recte vel male egerunt animæ, priusquam corporibus nostris illaberentur, diversa eas à Deo gratiæ dona consequi opinatus est Origenes, sed prout etiam sese in hac vita gesserint, novis gratiæ incrementis cumulari censuit; adeo ut quidquid nobis gratiæ largitur Deus, id libero nostræ voluntatis arbitrio acceptum referendum sit, per quod talibus donis digni effecti sumus, nihil autem soli & absoluto Dei consilio relinquatur; atque ita nobis, ut ita dicam, obnoxiam Dei gratiam efficit. Itaque liberi arbitrij vires quasi nullo egentibus gratiæ adminiculo ita deprædicat Hom. 10. in Levit. *Sive ergo spiritualis effectus unus cum Domino spiritus fiat: sive per resurrectionis gloriam in Angelorum orationem transeat, recte iam non erit homo: sed unusquisque i se sibi hoc præstat, ut vel excedat hominis appellationem, vel intra conditionem huius vocabuli censeatur: & Homil. 1. in Ezech. Tu vero, Homo, quare non vis arbitrio te tuo derelictum? Quare egre feri viti, laborare, comendare, & per bona opera te ipsam causam tuæ fieri salutis? An magis te delectabit dormientem, & in otio constitutum æterna prosperitate requiescere? Pater meus, inquit Dominus Iesus Christus, usque modo operatur, & ego operor: & tibi displicet operari, qui ad opera natus es? Non vis opus tuum fieri iustitiam, sapientiam, castitatem? Non vis opus tuum esse fortitudinem, aliaque virtutes? Manifesta quoque illa sunt libr. 1. *ἑξ ἀρχῆν*, cap. 5. Per hoc consequens est in nobis esse, atque in nostris motibus, ut vel beati & sancti simus, vel per desidiam ac negligentiam à beatitudine in malitiam & perditionem vergamus: atque itidem ista Homil. 35. in Luc. Da ergo operam ut libereris à principe ad quem te trahit adversarius. Da operam ut habeas sapientiam, iustitiam, fortitudinem, atque temperantiam: & tunc complebitur: Ecce homo, opera eius ante faciem suam: & hoc quoque libr. 7. in Epist. ad Rom. Vt boni enim aut mali simus, nostræ voluntatis est: malus autem ad cuiusmodi verbera, & bonus ad cuiusmodi gloriam destinetur, voluntatis est Dei. Plenis vero buccis eadem illa deblaterat, cap. 1. libr. 3. *ἑξ ἀρχῆν*, quo capite libertatem arbitrij asserendam & propugnandam suscepit: ibi quippe tentationibus obsequi, vel obfistere, in nostra positum esse potestate dicit, nec necessarium ad id gratiæ subsidium agnoscit; sed quadam tantum eruditione, quæ salubria nobis exempla & sanctioris doctrinæ præcepta pro tempore suggerat.*

F XIV. Quod si gratiæ nos egere auxilium agnoscat aliquando, gratiam solum voluntatis nostræ pedissequam, ad ejusque nutum compositam, & pro meritis à Deo in homines ero-

A talia refertur effutiisse ad Pfalm. 120. 3. *κὴν ἀφῆκε εἰς σάλας τὸ πνεῦμα σου· καὶ ἀπέλασεν με, φωνὴ μου ἐν σκαυδαλίῳ· καὶ ὅταν ἴξῃς ὁ θεὸς ἡγοῖσα ὀπίσθητα. ὡς παρὰ ἡμῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαῶν, καὶ ὁ θεὸς τῶν ὀπίσθου ἡγοῖσα· ἰδοὺ·*

Ut magis etiam pateant doctrinæ hujus adyta, observandum est duplicem in nobis ab Origene constitui fidem, aliam humanam, quam viribus propriis nullo præsidio firmatis habere possumus; divinam aliam, quæ nobis Dei gratia infundatur. Nec duplicem solum fidem, sed virtutes etiam reliquas in nobis duplices esse putat, quarum alia sint à nobis, alia à Deo: illas autem ad salutem consequendam nihil prodesse, nisi harum consortio roborentur. Panduntur hæc oracula Tract. 33. in Matth. *Ἴψα πῦρα*, inquit, *fidem habenti quæ est ex nobis, dabitur gratia fidei, quæ est per spiritum fidei, & abundabit: & quicquid habuerit quis ex naturali creatione, cum exereverit enim, accipit id ipsum & ex gratia Dei, ut abundet, & firmior sit in eo ipso quod habet: quod de omni itidem virtute intelligendum esse scribit. Demum concludit: Properea si volumus ut detur nobis virtus perfectior, & abundet in nobis quod perfectum est inter homines, per diligentiam omni modo acquiramus, & postquam acquiserimus quasi intelligentes, quoniam in nihilum hæc reputantur sine gratia Dei, humiliemus nosmetipsos sub manu valida Dei, & oremus sine ira & disceptatione levantes puras manus, ut omnium bonorum quæ sunt in nobis perfectio detur ex Deo, & faciat nos perfectos & acceptabiles Deo, quasi Filios Dei. Eandem recoquit cramben libr. 4. in Epist. ad Rom. atque ita accipi vult vocem hanc Apostolorum ad Christum: *Auge nobis fidem: Quia, inquit, etiam fides ipsa, quæ credere videtur Deo, dono in nobis gratia confirmatur. Atque idem subinde replicat libr. 9. idque comprobare fatagit Apostolico isto: *Asteri fides in eodem spiritu: Quod fides, inquit, quæ speret & credat, & absque ulla dubitatione confidat, in nobis est; ratio vero fidei ipsius, & scientia, & perfectus eorum intellectus quæ credimus, donatur à Deo. Ac tandem: Sicut est fides quam docuimus esse in nobis, & rursus est fides quæ per gratiam datur, sicut supra diximus scriptum esse: *Alij fides in eodem spiritu; ita etiam in unoquoque horum quæ supra enumeravimus à Deo per gratiam dari, erit & in nobis aliquid, ad cuius uniusquisque mensuram vel rationem, gratiam promeretur. Hæc eo scilicet commentus est, ut aggressionem boni operis à voluntate nostra suspenderet; successum vero & perfectionem à Deo.****

Iam vero genuinum Origenis sensum odorari promptum est in multis, quibus legitimam gratiæ vim visus est predicasse: ut cum libr. 3. *Ἐπι ἀρχῶν*, cap. 1. optime dici asserit, ædificium non ædificans, sed Dei opus esse; & urbis tutelam, non custodibus & vigiliis militum, sed Deo recte adscribi: sic enim rem intelligendam esse vult, operis susceptorem fuisse hominem, Deum perfectorem; nec sufficere voluntatem humanam ad consequendum finem, nisi Deus ad id opituletur; quod eo probari putat: *Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei. In quem locum repetit eadem & extendit libr. 7. in Epistol. ad Rom. ex eoque demonstrari ait, quod homo quidem laborem impendat & sollicitudinem; Deus autem successum operi tribuat & effectum; ideoque operis summam Deo potius quam homini esse deputandam. Confirmat illud Pauli verbis, 1. Corinth. 3. 6. *Ego plantavi, Apollo rigavit, sed Deus incrementum dedit: tum ait: Certum est Deum non solum scire uniuscuiusque propositum ac voluntatem, sed & prescire. Sciens autem & presciscens, itaque bonus dispensator & iustus, uniuscuiusque motibus & proposito utitur ad ea opera perficienda, quæ uniuscuiusque animus ac voluntas eligit: & postremo, *Ἐπι ἀρχῶν*, inquit, *aut mali simus nostre voluntatis est; malus autem ad cuiusmodi verbera, & bonus ad cuiusmodi gloriam destinatur, voluntatis est Dei. Non aliud fonant verba hæc è libr. 3. Ἐπι ἀρχῶν, cap. 2. *Exidens igitur ratio est, quia sicut in rebus humanum propositum solum per seipsum imperfectum est ad consummationem boni; adiutorio namque divino ad perfectæ quæque perducitur, &c. In his Origenes splendide *ἰμπεριλαβῆσαι*, inceptionem, hoc est, velle, homini tribuens; Deo vero duntaxat, perficere. Rufinus vero quasi parum his erroris inisset, novis ea deliriorum suorum accessionibus infuscavit. Sed Origenis insanias revelare pergamus. Is in fine prioris capitis libri 3. *Ἐπι ἀρχῶν*, postquam pulchre visus est Dei scientiam cum libertate conciliasse, omnia conclusionem pessima depravat, cum ait nullum ad honorem vel ignominiam à Deo parari, *ἰὰ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστι ἰμπεριλαβῆσαι*.****

F *ἄλλοι οὖν ἐπὶ τὰ καίρια, ἢ ἐπὶ τὰ κρείττονα* quod iterat libr. 2. c. 9. Libro quoque Operis ejusdem prioris, cap. 3. dicit in illis solis esse opus Spiritus sancti, qui jam se ad meliora convertant, & per vias Christi Iesu incedunt, *id est sunt in bonis actibus, & in Deo permanent: quasi aliquis ad meliora converti queat, absque opere & gratia Spiritus sancti. Nec patrocinantur ei sequentia, cum ait, Spiritum sanctum extinctis peccatoribus & indignis, ipsum sibi novum populum creare, & renovare faciem terra, cum per gratiam Spiritus deponentes veterem hominem cum actibus suis, in novitate vite caperint ambulare: quo sensu quippe hæc pronunciaverit, ipse paulopost patefecit, docens Deum Spiritu oris sui quæ digna sunt sanctificatione sanctificare: dein subnectit: *Est & alia quoque etiam Spiritus sancti gratia quæ dignis præstat, ministrata quidem per Christum, inoperata autem à Patre, secundum meritum eorum, qui capaces efficiuntur. Nec quemquam fallant illa ex Homil. 1. in Genes. ubi Christi gratiam solaribus radiis comparat, eaque mentes nostras illu-**

strati asserit, nisi cæcitas illarum impediatur; quemadmodum oculis nostris Solis lumen ad- A
mittimus, nisi nostra cæcitate prohibeamur. Recte id quidem, nam & ad explicandos gra-
tiæ effectus eandem usurpat comparisonem Augustinus. Verum in sequentibus semipe-
lagianislat, cum significans eo nos maiori luce collustratum iri, quo propius ad eum ac-
cesserimus, *Non similiter tamen, inquit, venimus ad eum omnes, sed unusquisque secundam propriam
suam virtutem*: nempe accedere ad Christum, vel ab eo recedere, in nostra ponit potestate.
Scribit idem Tom. 13. in Matth. p. 241, 242, Discipulis naviculam conscendentibus, &
deinde mari ac vento jactatis, homines adversis tentationibus oppugnatos signari, qui eas
quidem sustinere, & in medium mare propria virtute pervenire queant; superiores vero
evadere, & oppositam ripam attingere non valeant, nisi Christi ope subleventur: idest,
boni quidem initium à nobis esse, finem ac consummationem à Deo. Denique libr. 6. in B
Epistol. ad Rom. *Quamvis enim (libertas arbitrij) sit etiam virtus & maneat in natura, tamen
tanta charitatis vis est, ut ad se omnia trahat, omnesque sibi societ, vindictæque virtutes; maxime cum
charitatis causas prior nobis dederit Deus, qui unico Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradi-
dit illum, & cum illo omnia nobis donavit.* Quæ ita quidem sonant, quasi Deum per Filij mor-
tem charitatis gratiam nobis largitum fuisse velit ante omnem voluntatis motum. At alia
longe hic later sententia, nimirum Deum per mortem Filij causas nobis priorem dedisse,
quare ipsi charitate & amore prosequeremur; hanc autem charitatem & amorem à no-
bis pendere.

XV. Vnde potro in has opiniones adductus sit, nequiquam ipse dissimulat, sed cap.
1. libr. 3. *ὁ θεὸς ἀρχαῖος* varios recitat Scripturæ locos, aliosque multos ait silentio sese præter- C
ire, unde causam suam confirmari putat. Persuadent illi quidem hominem vitium inter &
virtutem, tamquam in bivio positum, ad utrumlibet ferri posse, sed ita tamen ut gratiæ,
non juvenis solum, sed excitantis etiam subsidium non excludant; quod ab Origene fa-
ctum ostendimus. Illo vero præcipue Pauli videtur abusus, qui est 2. Tim. 20, 21. *In ma-
gnâ autem domo non solum sunt vasa aurea & argentea, sed & lignea & fictilia, & quedam quidem
in honorem, quedam autem in contumeliam. Si quis ergo emundaverit se ab istis, erit vas in honorem
sanctificatum, & utile Domino ad omne opus bonum paratum.* Id ita accipit, quasi solis voluntatis
nostræ viribus, omni destitutis auxilio, peccatorum sordes pœnitentia eluere possimus.
Quod Pelagianum prorsus est.

Magdeb.
Cent. 1. c. 10.

XVI. Adversus ea excandescunt Magdeburgenses, excandescit & Iprensis Præful, in D
eaque itidem ut in superiora, stilum suum distinxit Tom. 1. libr. 6. cap. 15. demonstravit-
que opinionem istam Origenis, ipsum hunc esse errorem Massiliensium, gratiæ Christi
capitalem. Quod ut verum esse concedimus, & iure reprehensum hoc nomine fatemur
Origenem; ita præter æquum fuisse culpatum pertendimus, quod de gratia divina disse-
rens, ei provocatioes libertatis ac suasionis tribuat: puta libr. 2. *ὁ θεὸς ἀρχαῖος*, cap. 9. *Per gratiam mi-
sericordiae suæ omnibus providet (Deus) atque omnes quibuscunque curari possunt remedijs hortatur,
quia provocat ad salutem*: & libr. 3. cap. 2. *Nihil aliud putandum est accidere nobis ex ipsis quæ cordi
nostro suggeruntur, bonis vel malis, nisi commotionem solum & incitamentum, provocans nos ad bona
vel mala.* His addere poterat & illum è libr. 1. Operis ejusdem, cap. 8. *Benignitas enim Dei
secundum quod se dignum est, provocat omnia, & attrahit ad beatum finem illum, ubi perit & aufugit
omnis dolor & tristitiæ gemitus.* Verum eequanam vocationis, incitamenti, E
provocationis, hortationis invidia est, quas iisve adsimiles Augustinus usurpavit? Verbi gra-
tia in libro De spiritu & litera, cap. 34. *Hic ergo modus quando Deus agit cum anima rationali, ut
ei credat, neque enim credere potest quodlibet libero arbitrio, si nulla sit suasio, vel vocatio cui credat;
profecto & ipsum velle credere Deus operatur in homine, & in omnibus misericordia eius prevenit nos:
consentire autem vocationi Dei, vel ab ea dissentire, sicut dixi, propria voluntatis est.* Vbi notanda
obiter potestas illa voluntatis ad consentiendum vel dissentiendum, quam supra tueba-
mur. Item capite eodem: *Iam si ad illam profunditatem scrutandam quisquam nos coarctet, cur illi
ita suadeatur, ut persuadeatur, illi autem non ita duo sola occurrunt interim, &c.* Quæ pauca de mul-
tis seligere fati habuimus.

XVII. Modum tandem ponemus huic dissertationi, in Origenis favorem illud iteran- F
tes quod supra attigimus, quæcunque ad declarandam ejus opinionem adduximus è libris
à Rufino interpretatis, parum ipsi præjudicare. Interpolare enim omnia Rufinus, quæ-
cunque suscepit interpretanda, eaque præter Auctorum sententiam detorta, ad sua
dogmata accommodare solenne habuit; male autem de libertate arbitrij sensisse ipsum
fidem facit Concilium Romanum LXX Episcoporum: *Rufinus vir religiosus plurimos
Ecclesiastici operis edidit libros, nonnullas etiam Scripturas interpretatus est: sed quoniam beatus Hiero-
nymus in aliquibus eum de libertate arbitrij notavit, illa sentimus quæ prædictum B. Hieronymum sen-
tite cognoscimus.* Recordandum præterea est ante Pelagij tempora leviter ac perfunctorie
quæstiones illas de libertate arbitrij, deque gratia Christi, & prædestinatione fuisse tracta-

vitiorum aliqua titillari : & in Procemio Dialogorum aduersus Pelagianos : *Illud autem Origenis* A
proprium est, impossibile esse humanam a principio usque ad mortem non peccare naturam ; & rursus
esse possibile cum se aliquis ad meliora converterit, ad tantam fortitudinem pervenire, ut ultra peccare
non possit. & in Procemio libri 4. Comment. in Ierem. *Hæresis Pythagoræ & Zenonis a τῶν*
ἁγίων ἁγίας, id est impossibilitatis & impeccantiæ, quæ olim in Origene, & dudum in discipulis eius
Grannio (Rufinum intellige) Evagrius Pontico, & Ioviniano iugulata est, capiti reviviscere.
 Multos erroris huius affines fuisse notat in libro sequente, in Ierem. 22. Palladius quoque
 Helenopolitanus Episcopus, quem Origenis disciplina imbutum fuisse constat, in hac a τῶν
 ἁγίων ἁγίας hæresi versatus est ; nam Sect. 8. Lausiaca Historia, Amonis, ipsiusque uxoris scri-
 bens vitam, sic ait : *Cum hæc sic fierent, & pervenisset uterque ad impatiibilitatem, vim & efficaciam*
habere preces Amonis ; & Sect. 12. de Ammonio agens, eiusque fororibus ac fratribus, quos B
eisdem esse censeo, qui fratres Longi dicti sunt, & à Theophilo Nitria, & Ægypto expulsi
ad Iohannem Chrysostrum confugerunt : de Ammonio, inquit, ita scribit : Hoc ei suo
suffragio tribuebat Evagrius, qui erat vir discernendi vi præditus (nempe Ponticus ille Hyperbori-
ta) se nullum hominem vidisse, qui esset magis impatiibilis, & alienus ab omnibus animi perturbati-
bus. Hinc Hieronymus Procem. in Dialogos adv. Pelagianos, a τῶν ἁγίων ἁγίας assertores exagi-
tans : Palladius, inquit, servilis nequitia eandem hæresim instaurare conatus est.

In iis certe quæ super sunt Origenianorum operum reliquiis non frequentes occurrunt
 huius opinionis notæ : nam quod extat in 1. Homil. in Ierem. prout ab Hieronymo con-
 versâ est : *impossibile est enim quod semel vivificavit Deus, aut ab eo ipso, aut ab alio occidi ; ad vi-*
tam æternam, sanctosque ea fruente referendum esse ostendimus in Observationibus ; & C
ab Hieronymo præterea intrusum est. Tomo quidem 13. in Matth. p. 333. parvulos illos,
quorum similes vult nos effici Christus, & quibus scandalum à Romanis præberi vetat, quof-
que Patrem cœlestem perire velle negat, homines perfectionem consecutos significare
conicit Origenes ; deinde subiungit ejusmodi parvulos neque perire, neque offensionem
pati posse, quia Pax multa diligentibus nomen Dei, & non est illis scandalum, meritoque eos di-
cere posse : Quis nos separabit à charitate ? Sed Ezechielis tamen auctoritate probat justis ani-
mam esse mutationi obnoxiam, & à Dei mandatis posse discedere, ita ut prioris eius iustitiæ
nulla habeatur ratio ; atque idcirco quominus offensus eis à nobis præbeatur, Servatorem
mandato suo prohibere. Libro quoque in Epistolam ad Romanos quæto, de morte pec-
cati loquens : Hic ergo homo, inquit, qui iam reformatur & reparatur ad imaginem Dei, neque terre- D
nus, neque in hoc mundo est, sed in cœlis dicitur esse conversatio ejus : & ideo secundum eum qui dicit :
Vos autem non estis de hoc mundo, mors in eum non potest pertransire : & deinde : Quod si peccatum
& mors in hunc mundum introivit, & in hoc mundo habitat, certum est alienos à morte, & à peccato
esse eos, qui per Christum, vel cum Christo mortui sunt huic mundo, & cum ipso resuscitati, cum ipso
etiam in cœlestibus sedere meruerunt, conversationem non in hoc mundo, sed in cœlis habentes. Item
alio libri ejusdem loco hæc habentur : Si in id anima perfectionis ascenderit, ut ex toto corde suo,
& ex tota anima sua, & ex totis viribus suis diligat Deum, & proximum suum tamquam seipsum, ubi
erit peccati locus ? atque hunc ait perfectionis gradum assecutum fuisse Apostolum, cum di-
cebat : Quis nos separabit à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu ? tum subnectitur : Ex quibus om-
nibus evidenter ostenditur, quia si hæc omnia, quæ enumeravit Apostolus, separare nos non possunt à chari- E
tate Dei, cum in illud quis culmen perfectionis ascenderit, multo magis libertas arbitrii nos ab eius cha-
ritate separare non poterit. Verum hæc ab interprete Rufino, quem à Pelagiano fermento sibi
fatis non cavisse nemo nescit, inquinata fuisse possumus suspicari. Quemadmodum au-
tem reprehensi ab Hieronymo erroris Origenem loci hi non satis iliquido coarguunt,
ita neque satis purgat ille qui extat Tom. 13. in Matth. p. 328. αἱ δὲ δέσφοι γὰρ ἔσονται αἰ δὲ ἁγίων
ἁγίων πᾶντων ἀγαθῶν, ἡ γὰρ ἡ ἀγάπη αἰδολοῦσα τὴν ἀρετὴν neque sanctiorum illa Pa-
triarcharum enumeratio, quæ est libr. 5. in Epist. ad Rom. quorum neminem peccato im-
munem vixisse probat ; (cui enumerationi contrariam à Pelagio institutam, eorum scilicet,
qui non modo non peccasse, sed etiam iuste vixisse referuntur, exhibet Augustinus in libr. De
natura & gratia, cap. 35. de qua consuli velim Pelagij ipsius Epistolam ad Demetriadem, F
& Hieronymi librum 1. adv. Pelagian.) vitam enim ab hominibus perfectis actam intelli-
git, antequam ad summam perfectionem erepsissent.

At vix ullam admittit excusationem, quod ab eo scriptum est Tom. 12. in Matth. p. 286.
 ubi hoc Christi ad Petrum exponens : *scandalum mihi es, quare quomodo stare illud possit*
 cum isto Propheta : *Pax multa diligentibus nomen Dei, & non est illis scandalum ; & isto Apostoli :*
Charitas nunquam excidit : responderetque non Servatorem modo, sed & eum qui in charita-
 te perfectionem adeptus est, scandalum obnoxium non esse ; sed eum tamen qui peccat,
 quantum in se est, scandalum huic præbere Præterea Tom. 15. in idem Evangelium, pag.
 373. tradit pueros quibus manus imposuit Iesus, iam amplius Dæmonum assaultibus, vel
 peccati illecebris percelli non posse : & p. 385. ἡ πὸς δὴ ὁ ἀσθενὴς ἀποστόλων ἡ ἀπὸ τῶν ἁγίων

*Palin. 118
167.
1 Cor. 13. 8*

Philast.
cap. 20.

Impossibile enim est eos qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum caeleste, & participes facti sunt spiritus sancti, gustaverunt nihilominus bonum Dei verbum, virtutesque saeculi venturi, Et prolapsi sunt, rursus renovari ad penitentiam, rursus crucifigentes sibi metipsis Filium Dei, & ostentui habentes: necnon & ista è cap. 10. v. 26, 27. Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquatur pro peccatis hostia; Terribilis autem quadam expectatio iudicii. Inde & Novatus in haeresim inductus est. Quam autem his Pauli locis expositionem adhibuit Philastrius, eandem Origeniano illi possumus adhibere. Sic illa se habet: *Penitentiam etiam non excludit docendo, sed diversum gradum dignitatis ostendit inter hunc qui integram custodivit, & illum qui peccavit. Dignitatis est igitur detrimentum in eo qui peccavit, non damnum salutis. Nam si fortiter qui pugnaverit per martyrium, recipiet pristinam dignitatem; aut si condigne in hoc saeculo vixerit, inpetrat quod desiderat adipisci. Nam in ipsa Epistola rebaptizatores excludit, non baptismum; penitentia abneget. Ceterum consuli velim Sixtum Senensem libr. 6. Biblioth. Annot. 119. & libr. 7. Har. 8. qui hæc, aliaque, cum explicandæ huic Pauli sententiæ, tum adversus adductum Origenis testimonium collegit.*

XXI. Mirum porro sentientem Origenem perfectos homines posse non peccare, dixisse tamen præceptis divinis morem geri non posse. Cui contrarium Pelagius decrevit in suis Sententiis, teste Hieronymo, qui libr. 1. contr. Pelag. hæc scribit: *Centesimus titulus est, posse hominem sine peccato esse, & Dei mandata facile custodire, si velit. Sic autem Origenes libr. 2. in Epist. ad Rom. Nos vero qui hæc omnia spiritualiter intelligenda sentimus, idcirco non auditores, sed factores Legis iustificandos credimus, non Legis secundum literam, qua utique pro sui impossibilitate non potest habere factorem, sed secundum spiritum, per quem solum Lex impleri poterit: & deinde: Licet non crediderint quidam Iudaorum, de infidelitate tamen eorum dicendum est, quod Deus quidem solus sit verax, omnis autem homo sit mendax: qui etiam si quid iustum est, necesse est tamen ut in aliquo à veritate decidat, quam in omnibus servare humane nature pene impossibile est. Graviora sunt etiam & magis exprella quæ extant Tract. 35. in Matth. ubi quarit utrum posito Christi vaticinio hoc, scandalum in se passuros esse Apostolos omnes, fieri poterit ut scandalum Petrus non pateretur: quod duplici solvit responsione; prima, quoniam necesse erat, ore verissimo predicente, qui omnes vos scandalizabimini, fieri quod predictum erat ab Iesu: altera, quoniam qui exoratus à Ninivitis, qua prædixerat per Ionam non fecit propter penitentiam Ninivitarum, sic possibile fuit, ut repelleret etiam à Petro scandalum deprecante. Vera est posterior responsio, prior falsa: posito enim Christi vaticinio, certo effectus consecutus est, non necessario. Disputat postea, an postquam prædixit Christus futurum ut ante gallicinium ter à Petro negetur, precibus impetrare poterit Petrus, quominus vaticinium illud impleteretur; respondetque precibus prohiberi potuisse vaticinij huius effectum, si illud Christus juramento non firmasset; sed quia iurejurando firmatum fuerat à Christo, eum dixit: *Amen dico tibi, fieri non potuisse ut non denegaret. Falsum id quoque, nam etiamsi certo negaturus fuerit, potuit tamen non negare. Ibidem Petrum derelictum fuisse sciscit: *Et quoniam, inquit, non solum inconsiderate, sed pene etiam impie dixit: *Etsi omnes scandalizati fuerint in te, ego non scandalizabor, nec cogitans lubricam naturam humanam, magnum protulit verbum: ideo nec ad modicum est derelictus, ut scilicet denegaret, vel semel denegaret, sed abundantius derelinquitur ut ter denegaret. Subiungit postmodum melius sibi consulturum fuisse Petrum, si perspecta natura humane imbecillitate, qua suapte vi & industria Christi nomen profiteri nequaquam potest, eum orasset, ut necessariam ad id gratiam sibi conferret. Optime id quidem, sed vitiosa sunt quæ sequuntur: *Nec enim, inquit, poterat fieri ut facta interrogatione potuisset dicere Dominum Iesum in Spiritu sancto, aut confessus fuisset, cum Spiritus sanctus nondum fuisset datus. Atque hæc in eodem loco repetit inferius, & novum insuper dogma congerit: *Abundantius considerantes Petri negationem, dicimus quoniam nemo potest dicere Dominum Iesum, nisi in Spiritu sancto, sicut Paulus nos docet: & nondum erat tunc in hominibus Spiritus sanctus, quoniam Iesus nondum fuerat honorificatus, sicut dicit Iohannes. Propterea non erat possibile, neque illum talem Petrum tunc Iesum confiteri, nec tamen erat reprehendendus non confitens Iesum. Quoniam ad confitentes dicitur: *Non estis vos qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis. Non autem, cum sit potens Spiritus ille Patris nostri loqui in nobis, & cum in nostra sit potestate locum dare in nobis Spiritui sancto, & non Diabolo, si denegaverimus, excusationem ullam habemus. Ac primum, quod ait derelictum fuisse Petrum, non uno modo intelligi potest; nam vel omni gratiæ cuiuslibet auxilio destitutum fuisse vult, cuius gratiæ ope, spreto mortis terrore Christum aperte confiteri potuisset: atque huic sententiæ cum solenni sacre Facultatis Theologica Parisiensis decreto temeritatis, impietatis & hæreseos nota inulta sit, anno MDCLVI. temerarium quoque esset & impium ulla eam cavillatione & argumento tueri: vel ei defuisse censet non vehementem solum illam Dei aspirationem, & divinam Spiritus sancti, qua impulsus in medios sese fluctus præcipitaverat, & satellitum turmam stricte pro Christo certaturus invaserat, sed gratiæ etiam efficacis auxilium; atque id recte & Catholice dici potest. Ex eo autem quod nondum datus erat*******

A erat Spiritus, falso concludit neminem potuisse dicere Dominum Iesum in Spiritu sancto; quamvis enim nondum datus fuisset Spiritus sanctus larga illa & mirabili missione, qua Apostolis infusus est in Pentecoste, datus tamen fuerat alio modo viris iustis ante Christi ortum, & dum inter homines ageret, & postquam in caelum se recepit. Praeclara est Augustini de ea re dissertatio Tractat. 32. in Iohann. ubi ostendit quid postremam hanc inter Spiritus sancti missionem, aliaque superiorum temporum interlit. Igitur quum Christum negavit Petrus, etsi nondum datus fuisset Spiritus sanctus solenni illa & aspeatabili missione qua in Pentecoste contigit, suppetebat ipsi tamen gratia divina, per Spiritum sanctum erogata, qua Christum neglecto mortis periculo poterat profiteri. Ferri ergo non potest quod subiicit Origenes: *Propterea non erat possibile, neque illum talem Petrum tunc Iesum confiteri, nec tamen reprehendendus erat non confitens Iesum.* Nec a Petro solum tunc abfuisse putat Spiritum sanctum, sed adfuisse etiam Spiritum, Spiritus huius inimicum quem iis impertitur Deus, quos ope sua subleuare vult, docet idem Tom. 12. in Matth. p. 299, 300.

XXII. Verumtamen licet aliquando diuinis non posse mandatis obtemperari definire visus sit, contrarium tamen occidit Hom. 9. in Iosue: *Amen, inquit, tibi videtur inter mulieres existimandus ille vir, qui dicit: Non possum obseruare quae scripta sunt, vendere quae habeo, & dare pauperibus non possum. . . . cetera similia quae mandantur, qui dicit implere non possum, quid tibi videtur aliud, quam inter mulieres, quae nihil virile possunt, esse numerandus?* & Tom. 14. in Matth. p. 365, 366, & 371. unumquemque dicit impetrare posse a Deo donum castitatis, quamvis unicuique concessum non sit. Repugnat praeterea supra a nobis expensum dogma,

C quo iustos ἀπαθείε esse tradit; nam cum ex variis testimoniis, ipsiusque etiam Hieronymi auctoritate probauerimus in hoc errore versatum Origenem, quomodo alteri huic, quem investigamus, adherere potuit, mandata Dei omnia ne vix quidem seruari posse? nam si seruari mandata non possunt, nemo potest mandatis non refragari, ac nemo proinde potest non peccare. Quae cum ex aduerso opposita esse videantur, sic conciliata ab illo fuisse suspicor, ἀπαθείε quidem esse iustos homines ac perfectos, posse eos non peccare, diuinis legibus parere posse; reliquos vero homines praecipua omnia seruare non posse: nam illud Origenis proprium fuisse tradidit Hieronymus, impossibile esse humanam a principio usque ad mortem non peccare naturam: & rursus esse possibile, cum se aliquis ad meliora conuerterit, ad tantam fortitudinem pervenire, ut ultra peccare non possit. Petrum autem vel nondum fuisse perfectum

Hieronym.
Proam.
Dial. adv.
Petag.

D accepit, cum Christum negavit. accepto autem sancto Spiritu fuisse perfectum & ἀπαθείε, vel propter firmatam iurejurando Christi vaticinationem de futuro ipsius peccato, peccatum vitare non potuisse. Quod autem ait: *Quoniam necesse erat fieri quod predictum erat a Iesu,* ab Interprete profectum fuisse putem, nam Origenes Tom. 3. Comment. in Genes. aliter sentit. Verba eius sunt: *ὁ δὲ ἐπὶ ἡρώδου, ἦν δὲ ἄλλ' ἐπὶ τῶνδε ἐμαρτῶν, ἡρώδου. ἡρώδου δὲ δὲν)· ἐὶ ἰδρὸν δὲ τὸ πάντως ἔσαι, ἔτιο νε ἔργου δὲν, τὸς ἀδελφῶν δὲ ἡρώδου τὸ ποσειπρωσμεδόν, ἔ δὲ δὲ δὲ ἀνδρῶν αὐτῶν. ἔ γὰρ ἡρώδου, ἐπὶ ποσειπρωσμεδόν ἰδὲν ποσειπρωσμεδόν ἡρώδου, ἔπὶ πᾶσι ἡρώδου ἰδὲν ποσειπρωσμεδόν ἡρώδου.* Sequentia quoque eodem faciunt. Commodam etiam admittunt explicationem qua subnexa sunt in eodem Commentario in Matthaum, fieri non potuisse ut Petrus non peccaret postquam vaticinium suum iurejurando, Amen, Christus confirmavit. Nam

E τὸ, fieri posse, duplici modo enuntiare Graece potuit Origenes: ὅσον τὸ εἶναι, & δυνατὸν εἶναι, quorum prior excludit necessitatem, & cum libertate ad opposita, ut loquuntur, consentit; posterior vero necessitatem includit, & libertatem excludit. Distinctionis huius argumentum arcesso è libr. 2. contra Celsum; ubi sic de ejusdem Iudae prodicione, & Christi vaticinio loquitur: *ὅτι οἷον τὸ εἶναι ἢ τὸ δυνατὸν ὡς ποσειπρωσμεδόν, μὴ ποσειπρωσμεδόν, ἔ τὸ δὲ ἐπὶ ἡρώδου ἀποσπῆδον, μὴ ἀποσπῆδον.* Quasi dicas: nullo modo futurum erat. At paulo inferius sic habet: *καὶ ὅσον γὰρ τὸ εἶναι τὸ ποσειπρωσμεδόν τὸ δυνατὸν αὐτὸ τὸ ἡρώδου, δυνατὸν ὅτιος τὸ εἶναι τὸ ἡρώδου, ἔσαι τὸ ποσειπρωσμεδόν τὸ εἶναι, καὶ ὅσον γὰρ ὅτι ὁ ποσειπρωσμεδόν ἡρώδου τὸ δυνατὸν εἶναι ἡρώδου, καὶ μὴ ἡρώδου, οἷον τὸ εἶναι τὸ ἡρώδου, τὸ εἶναι ποσειπρωσμεδόν, ἔ δὲ δυνατὸν ἡρώδου ἡρώδου.* & libr. 7. Commentar. in Epistol. ad Rom.

F Non ergo quia Propheta praedixerunt, idcirco prodidit Iudas; sed quia futurum esset proditor, ea quae ille ex proposito sui nequitia gesturus erat praedixerunt Propheta, cum utique Iudas in potestate habuisset, ut esset similis Petro & Iohanni si voluisset. Hinc adeo Legis possibilitatem asseruisse Origenem Magdeburgenses conquesti sunt.

Magdeburg.
Cent 3. cap. 10.

XXIII. Patet etiam reprehensionibus locus Origenis è libr. 3. in Epistol. ad Rom. in quo exemplis & rationibus demonstrare nititur sola fide, absque ullis operibus Legis, hominem iustum effici, juxta illud Apostoli Rom. 3. 27, 28. *Vbi est ergo gloriatio? exclusa est, Per quam legem factorem? Non, sed per legem fidei. Arbitramur enim justificari hominem per fidem, sine operibus Legis.* At certum est tamen de justificationis initiis ibi disserere Origenem, non de progressu eius & augmento, cum sine operibus otiosa est fides; adeo ut ita sit intelligendus, posse aliquando hominem, qualis latro fuit, Christi in extremo supplicio socius, sola fide justificari, nullo etiam accedente opere bono; quando scilicet faciendi eius data

non est facultas, vel occasio: *Initium namque justificari à Deo, ait Origenes libr. 4. sequente, A*
fides est quæ credit in justificantem: & hæc fides cum justificata fuerit, tamquam radix inbre suscepto ha-
ret in anime solo, ut cum per Legem Dei excoli cæperit, surgant in ea rami qui fructus operum ferant.
Non ergo ex operibus radix iustitiæ, sed ex radice iustitiæ fructus operum crescit: & paulo superius:
Iam sane considerabis, si ut de fide dictam est, quia reputatum est ei ad iustitiam, ita & de alijs virtuti-
bus dici possit, quia verbi gratia misericordia unicuique reputari potest ad iustitiam, aut sapientia, aut
scientia, aut mansuetudo, & humilitas, vel certe si omni credenti fides ad iustitiam reputetur. Tum in
Rom. 4. 18. Puto quod prima salutis initia, & ipsa fundamenta, fides est: profectus vero & augmenta
adificij, spes est: perfectio autem & culmen totius operis, charitas. Idem Tom. 16. in Matth. p. 448.
fidem absque operibus similem esse dicit ficui à Christo arefactæ, quæ folia tantum absque
fructibus ostentabat. Itaque postquam probare conatus est sola fide hominem effici ju-
stum, absque operibus Legis, priore loco libri 3, in Epist. ad Rom. statim subiicit: Sed for-
tasiss hæc aliquis audiens resolvatur, & bene agendi negligentiam capiat, siquidem ad justificandum
fides sola sufficiat. Ad quem dicemus quia post justificationem si injuste quis agat, sine dubio justificatio-
nis gratiam spernit: & postmodum: Quod si requirat aliquis curiosus, si qui ex fide justificantur, per
quem justificantur, licet fortassis multa in hoc curiositas videatur, tamen convenienter dicere possumus
quod qui ex fide justificantur, initio ex fide sumpto, per adimplerionem bonorum operum consummantur;
& qui per fidem justificantur, à bonis operibus exorsi, per fidem summam perfectionem accipiunt. Qua-
nam ergo fide scripserunt Magdeburgenses Origenem justificationis fontem fecisse bona

Magdeburg.
Cont. 3. c. 10.

XXIV. De peccato originis ab Adamo in homines propagato non una est Iprensis C

Episcopi adversus Adamantium querela. Is Tom. 1. libr. 6. cap. 17. postquam Origenem
 fallus est de peccato originis à Catholica Ecclesia dissentire neutiquam videri, Pelagianis
 tamen, ut de ea re falsa opinarentur, portam aperuisse dicit. Mox è libro 5. Commenta-
 riorum ipsius in Epist. ad Rom. præcipua colligit capita, quibus doctrinam ejus super hoc
 argumento contineri putat; quæ singulatim, sed paucis examinabimus. Primum hoc est;
 1. Mundum, in quem peccatum intrasse docet Apostolus per peccatum Adami, terrenos esse
 homines: 2. Mortem quæ in omnes pertransit, mortem esse animæ, non corporis: 3. Mor-
 tem illam non pertransisse in omnes, sed in multos, qui nempe actu peccaverunt: 4. Non
 in omnes regnasse mortem, sed in eos duntaxat qui peccaverunt in similitudinem prava-
 ricationis Adæ: 5. Non omnes homines, sed multos unius delicto peccatores fuisse effe-
 ctos: 6. Christum plures ad vitam reduxisse, quam Adamum ad mortem: 7. Adamum esse
 formam futuri, quia peccati ipsius exemplar imitantes, peccatores effecti sunt. Observa-
 tum autem velim ante omnia, ab Origene hæc ἀλλήλοειδος fuisse proposita, non ὁμοει-
 δους definita; antequam enim ad ea accedat, explicato literæ sensu; Videamus nunc, inquit,
 quid etiam interior habeat intellectus. Quod ex ipsius opinionum inconstantia & diversitate
 clarius etiam sese prodet. Nam primum quod attinet, postquam terrenos homines & re-
 bus terrenis dedit, allegorice Mundum esse dixit, in quem peccatum intravit, Mundum
 deinde aliter exponit, eoque significari docet terrenum hunc locum, in quo homines habitant;
 vel terrenam & corporalem vitam, in qua mors habet locum; cui mundo, hoc est terrena vitæ crucifixos
 se dicunt sancti & mortuos. Non multo autem inferius alia habet: Videtur mihi, inquit, quod
 illam ætatem quæ nondum ad capacitatem rationis accessit, non tam homines quam Mundum appellave-
 rit. Altera querela hæc est, dixisse Origenem mortem quæ in omnes homines pertransit,
 mortem esse animæ, non corporis. Fateor mortem illam passim accipi ab eo pro morte
 peccati, sed, ut reliqua, allegorico sensu: cujus mortis mortem corpoream umbram ap-
 pellat, quia quocumque illa inceserit, hæc necesse est subsequi, velut umbram corpus; atque idcirco
 mortuum fuisse Christum, quia pro nobis factus est peccatum. At mortem illam, quam
 regnasse ab Adam usque ad Moysen ait Apostolus Rom. 5. 14. mortem corporis, & def-
 censum ad inferos non semel interpretatur Origenes libr. 5. in Epist. ad Rom. puta cum
 ait: Quomodo sane, vel quæ condemnatio in omnes homines venerit videndum est: & sufficere forsi-
 tan potest, secundum simplicem expositionem, ut dicamus condemnationem esse communem hæc mor-
 tem quæ omnibus venit, & venit, etiamsi iusti videantur. Existimavit ergo Origenes non pec-
 catum solum, quod mors est animæ, sed mortem etiam corpoream in omne genus huma-
 num per Adami lapsum fuisse transmissam, quod Synodi Tridentinæ Decreto penitus
 consentaneum est. Id Iansenius, velut à se dissentiens, minime dissimulat Tom. 1. libr. 3.
 cap. 15. Tertia criminatio talis est, censuisse Adamantium; Mortem illam quæ in omnes,
 juxta Paulum Rom. 5. 12. pertransit, in multos tantum pertransisse, qui nempe actu pec-
 caverunt. Cui criminationi quarta connexa est, visum fuisse ipsi, mortem illam de qua
 Paulus Rom. 5. 14. non in omnes regnasse, sed in eos duntaxat, qui peccaverunt in simi-
 litudinem prævaricationis Adæ. Utrobique mortem peccati intelligit: ac proinde pendet
 hinc quoque quinta accusatio, affirmasse ipsum; Non omnes homines, sed multos unius

Conc. Trid.
Sess. 5. Can.
21.

A delicto peccatores esse effectos. Distinguit autem Origenes transitum mortis à regno mortis: *Peccatum enim, inquit, pertransiit etiam infus, & levi quadam eos contagione perstrinxit: in pravaricatoribus vero, id est his qui se ei tota mente ac devotione subiciant, regnum tenet, & omni potestate dominatur.* At mortem illam super eos tantum regnum tenuisse vult, qui simili sese, ut Adam, crimine inquinaverunt. Quamquam alibi peccatum originis super omnes regnasse ait: *Tunc ergo, inquit, nihil peccantibus nobis mors regnavit in nobis: & mox: Sed regnavit mors ab Adam usque ad Moysen in eos qui peccaverunt in similitudinem pravicationis Ade.* Videsne ut à peccato nullum Paulus excuset? Pertransisse autem mortem in omnes iteratis locis discrete asserit: ut cum corporis mortem umbram esse dicit mortis peccati; ac proinde nullum morte peccati esse immunem, quia corpoream mortem nemo vitare potest. Id probat deinde

B commemoratis priorum temporum viris sanctitate nobilibus, quos omnes peccato obnoxios fuisse demonstrat. Idem non multo post confirmat, Apostolicum illud explanans Rom. 5. 18. *Igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, &c. Sufficere, inquit, forsitan potest secundam simplicem expositionem, ut dicamus condemnationem esse delicti communem hanc mortem que omnibus venit, & venit, etiamsi iusti videantur: atque hanc esse dicit simplicem, non allegoricam expositionem.* Nec superioribus repugnat, quod ait: *Non omnes homines, sicut solet, in ceteris ponit (Apostolus) sed multos, qui unius delicto peccatores constituti sunt: nam omnes multos esse fatetur, consultoque vocem omnes ab Apostolo fuisse omisissam, ne forte si dixisset per unius inobedientiam peccatores factos esse omnes, & necessario subjunxisset; ita & per unius obedientiam iusti constituerentur omnes, videtur ex huiusmodi promissionis securitate*

C *resolvere animos eorum quibus expedire esse sub metu.* Deinde aliud esse docet peccare, aliud peccatorem esse; peccare omnes etiam iustos, peccatores esse qui sæpe peccando usum peccandi ac consuetudinem contraxerunt; peccatores igitur esse multos, non omnes; peccare autem universos. Perspicua vero ea sunt: *Et ut evidentius ostenderet omnes homines & multos homines idem esse, addidit his: Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita & per unius obedientiam iusti constituerentur multi.* Et quod superius omnes dixerat homines, hic eodem sensu multos nominavit: & ista: *Mortem tamen istam communem suscepit (Christus) cum illam peccati qua regnabat in omnibus non receperit.* Et sane neminem vacare peccato per suatum Origeni fuisse iam satis supra demonstravimus. Sextum hoc ei crimen obiicit, decrevisse ipsum, Christum plures ad vitam reduxisse, quam Adamum ad mortem. Quod

D facile ex superioribus refellitur, nam si in omnes mortem sive animæ, sive corporis ab Adamo profluxisse ratus est Origenes, non plures certe quam omnes ad vitam Christum reduxisse opinari potuit. Præterea exponens illud Apostoli Rom. 5. 15. *Si enim unius delicto multi mortui sunt, multo magis gratia Dei & donum in gratia unius hominis Iesu Christi in plures abundavit:* opponit gratiam Christi peccato Adamo, & quidquid utrimque hominibus boni vel mali fuit importatum, invicem accurate contendit, nec plures gratia Christi sublevatos fuisse observat, quam peccato Adamo affectos & in deterius commutatos. Præclare vero Paulinam sententiam his verbis enarrat: *Ostendere vult quod multo sit fortior vita quam mors, & iustitia quam peccatum, & per hoc edocere, quia si ita per peccatum mors regnare in omnibus potuit, accipiens ex unius hominis inobedientia initium, quanto potentius & dignius per iustitiam vita regnabit, initium accipiens per unius obedientiam Christi? Sed & simpliciore intellectu dici posse censet plures vita fuisse donatos à Christo, quam morte affectos ab Adamo; quia Adamus homines tantum à se oriundos letho dedit; Christus autem non illos tantum, sed ipsum etiam Adamum vitam reddidit. Sic ergo, inquit, plures Christus reducit ad vitam, quam Adam duxit ad mortem, quia etiam ipsum Adam qui ceteris causa exitit mortis, Christus revocavit ad vitam.* Postremo tandem id in Origene culpam Iansenius, quod affirmaverit: Adamum esse formam futuri, quia peccati ipsius exemplar imitantes, peccatores effecti sunt. Extat illud quidem eum alius libri huius quinti in Epistolam ad Romanos locis, tum præsertim versus finem his verbis: *Dedit ergo Adam peccatoribus formam per inobedientiam; Christus vero è contrario iustus formam per obedientiam posuit. Propterea enim & ipse obediens factus est usque ad mortem, ut qui inobedientie formam sequentes confluntur sunt peccatores, obedientiam Christi imitantes salvi fiant.* Verum repetitis quoque libri ejusdem testimoniis Adamum idcirco formam futuri dictum pronuntiat, quod Christi typum præferret. Quod adiecit autem per pravicationem hominibus formam peccandi præbuisse Adamum, atque ita peccatores constitutos fuisse multos, peccatum aliud originis ex traduce in homines propagatum neutriquam excludit: *Aut magis simpliciter, inquit, accipiendum videtur, & similitudo pravicationis adeo absque aliqua discussione recipienda, ut hoc sermone omnes qui ex Adam pravicatori nati sunt, indicati videantur, & habere in semetipsis similitudinem pravicationis eius, non solum ex semine, sed ex institutione suscepta.* Vbi peccatum originis semine transmissum, & peccatum, uti appellant, actuale, institutione susceptum agnoscit. Nec multo post doctrinam eandem inculcat, docens homines non tam nativa urgeri in mortem peccati, quam discipulati, & peccatum non solum nativitate

ris, sed & doctrina esse; & Christum contraria contrariis opposuisse, vitiumque illud per generationem contractum, per regenerationem aboluisse; & peccatum per malam institutionem admissum, salubri doctrina coercuisse: atque idcirco Discipulis suis non dixisse: *Ite, baptizate omnes gentes*: sed: *Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*. Tum ita concludit: *Sciens ergo utrumque esse in culpa, utrumque remedium dedit, ut generatio mortalis regeneratione baptismi mutaretur, & impietatem doctrina pietatis excluderet*. Plus prodest ad oppugnandum Origenem, quod ex illo referunt Catenæ in Psalmos, ad Psalm. 48. 6. *non fecit & non adiuuavit & non dedit*. Quibus originis peccatum, debitaque ipsi supplicia penitus tolluntur. Sed præter substantiam Catenarum fidem, faciunt pro Origene sanæ ipsius super hoc argumento, & orthodoxæ sententiæ variis sparsæ locis, velut Homil. 8. in Levit. ubi homines in iniquitatibus concipi, & in peccatis nasci asserit, atque idcirco scriptum esse: *Nemo mundus à sorde, ne si unius diei sit vita eius*: (quamquam Homil. 12. in Levit. & 14. in Luc. sordes illas quas nascentes contrahimus, à peccato distinguit, & conceptionis atque ortus spurcitiam & fœditatem significari putat) alioqui baptismum parvulis in remissionem peccatorum conferri solitum, supervacaneum fore & inutilem. Paria replicat Tom. 15. in Matth. p. 391. & baptismum decernit abstergi sordes, quas nascentes contrahimus; videlicet peccatum, juxta illud Davidis Psalm. 50. 7. *Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea*. Vnde solvitur, ut id obiter dicam, impactum Origenistis crimen alterum, censuisse ipsos peccata non tolli per baptismum, sed tegi. Hinc ipse Iansenius Origenem de peccato originis non videri à Catholica doctrina diffidere confessus est: hinc ipsum sana docuisse de effectu baptismi, per eum nempe deponi peccati sordes, & omne noxarum genus auferri prædicant Magdeburgenses. Si quid in illis tamen Commentariis in Epistolam ad Romanos orthodoxæ fidei parum consentaneum occurrerit, meminerit eruditus Lector non tam illorum auctorem existimandum esse Origenem, quam Rufinum; à quo non tam interpretati, quam recusi & interpolati sunt; Rufinum autem tam prave de peccato originis sensisse, ut apud Carthaginense Concilium professus sit Cælestius se ab eo accepisse nefarium illud dogma, traducem peccati non esse, ut refert Augustinus libr. 2. De peccat. original. cap. 3.

Magdeb.
Cent. 3. c. 10.

Notetur interim capitalis Hieronymi adversus Origenem insimulatio, in qua definit liber ipsius tertius adversus Pelagianos. *Quod si iniusta, inquit, vobis (Pelagianis) videtur alienorum remissio peccatorum: quæ sit per baptismum, qua non indiget qui peccare non potuit: iussit ad Amasium vestrum, qui præterita in cælis & antiqua delicta solvi dicit in baptismo; ut cuius in ceteris auctoritate ducimini, etiam in hac parte errorem sequamini*. Amasium illum, Origenem intelligo, quasi ab adamando diceretur Adamantius, sic ab amando dictum Amasium. Quem cum peccata in cælo ab animis admissa credidisse fassi simus, eadem baptismum ablui putasse non negamus: si modo concedatur peccatum quoque propaginis, ab Adamo derivatum, eodem baptismum deleri censuisse eam ipsum; quod unum in præsentia propugnandum suscepimus.

XXV. Superest iam ut de suis circa prædestinationem placitis Origenes causam dicat. Meminisse ergo oportet toties jam à nobis decantari dogmatis, quo Mentis antequam illaberentur corporibus duxisse vitam in cælo asseveravit, & pro acta ibi vel recte vel male vita, partim Angelicum ordinem adeptas, partim in terram fuisse detrusas; nec varia solum corpora, variamque vivendi in terris sortem nactas esse, sed varium etiam gratiæ divinæ modum fuisse promeritas, vasque fictilia vel aurea, contumelia vel honoris fuisse effectas; ita tamen ut eadem arbitrij libertate utentes, nova gratiæ incrementa capessere, & ad superiores iterum revehi gradus, vel ad inferiores relabi possint. Ac totum in hoc argumento libri secundi *ὅτι ἀρχαί* nonum caput contrivit. Sed & idem aperte tradit, illud Paulinum enarrans: *Annon habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam?*

Libr. 7. in
Epist. ad
Rom.

Quemadmodum autem arbitratus est Adamantius, quæ à nobis gesta sunt olim, antequam corpora subiremus, causam dedisse Deo, cur mentes nostras terrenis hisce moli- bus implicaret, adeo ut ad hanc in terris agendam vitam Deus nos prædestinaverit, ex prævisis ab omni retro ævo meritis vitæ illius in cælo traductæ; ita ex prævisis meritis terrestribus hujus vitæ quam nunc agimus, prædestinasse nos Deum ad nobilia quædam in terris obeunda munia, deinde vero post obitum ad gloriam, existimavit. Id duobus præcipue locis asserit, quorum prior est libr. 1. in Epist. ad Rom. Paulum ibi à ventre matris suæ propterea segregatum fuisse dicit in Evangelium Dei, quia *causas in eo & merita, quibus in hoc segregari deberit, vidit ille quem non latet mens*. Prævidit enim quod abundantius quam ceteri omnes laboraturus esset in Evangelio. . . . Hac ergo & his similia, & alia multa in eo de ventre matris prævidens Iesus pro his segregavit eum in Evangelium. Et mox: *Quos præcivit Deus tales futuros, ut*

A Christo se in passionibus conformaret, ipsos etiam conformes ac similes imaginis eius predestinavit & gloria. Præcedit ergo præscientia Dei, per quam noscuntur qui in se labores & virtutes habituri sint, & ita prædestinatio sequitur, nec tamen rursus prædestinationis causa putabitur præscientia. Quod enim apud homines uniuscuiusque meritum pensatur ex præteritis gestis, hoc apud Deum iudicatur ex futuris. Habetur locus alter libr. 7. Comment. in Epistol. ad Rom. ubi hoc Apostoli explanans: Quos ^{79m. 8. 30.} autem predestinavit, hos & vocavit: & quos vocavit, hos & iustificavit: quos autem iustificavit, illos & glorificavit, primum aliter accipiendum docet illud, Quos præcivit, superiore commemoratum versiculo, quam vulgo accipi solet: quia si ij tantum prænoscentur, qui prædestinantur; qui non prædestinantur, utique non prænoscentur: cognitionem ergo illam pro amoris nexu, & affectus vinculo sumendam probat multis Scripturæ testimoniis, puta

B isto: Cognovit Dominus eos qui sunt eius, id est diligit, cum tamen nec eos qui non sunt eius ignoret: præcognosci ergo eos à Deo vult, in quibus sciens quales essent, amorem suum Deus affectumque posuisset. Quærit postmodum quo sensu interpretandum sit illud Apostoli: Quos vocavit, hos & iustificavit: cum multi vocati sint, pauci electi. Respondet duplex esse vocationis genus; aliud secundum propositum, non vocantis Dei, sed vocati hominis, quo virtutem amplectitur; quicumque autem vocatione ejusmodi vocati sint, hos & iustificatos esse: aliud esse vocationis genus, non secundum bonum propositum, quo vocantur etiam reprobi, ne meritis efficiendi pœnis hoc utantur obtentu, idcirco sese fuisse à virtute alienos, quia defuerit sibi vocatio. Si quis autem propositum illud, secundum quod vocari nos à Deo dixit Apostolus, ad Deum referri velit, futurum illud quoque posterius

C recto humanæ voluntatis proposito, ac religiosa mente, & salutis desiderio. Demum id subnectit: Hoc ergo pacto neque in præscientia Dei, vel salutis, vel perditionis nostræ causa consistit, neque iustificatio ex sola voluntate pendebit, neque glorificari de nostra penitus voluntate sublatum est: & paulo inferius: Ut autem scias non in præscientia Dei unicuique salutis causam poni, sed in proposito & actibus suis, vide Paulum verentem ne forte cum alijs prædicaverit, ipse reprobus efficiatur, macerare corpus suum, & subigere servituti hoc.

XXXVI. Dolet Iprensi Episcopo dixisse Origenem, prædestinationem pendere ex prævisis meritis: vocationem fieri secundum propositum hominis, non Dei: vocationem secundum propositum Dei, ex bonis hominum desideriis aptam esse & connexam: causam eandem esse salutis & damnationis, nempe religiosæ mentis desideria. Quæ omnia in ^{1. Cor. 12.} idem fere recidunt. Offendit quoque ipsum perperam expositus Apostoli locus: Posuit Deus ^{12.} membra, unumquodque eorum in corpore, sicut voluit, quasi voluntas illa ad membrum, non ad Deum pertineat. Locus habetur libr. 9. Comment. in Epistol. ad Rom. Voluit autem, inquit, Deus secundum fidei mensuram quæ est in nobis, vel voluit ad id quod expedit. Nisi forte & ita aliquis hoc velit intelligere: Deus posuit in corpore unumquodque membrum, prout voluit, prout elegit, prout operam dedit, ne videatur de homine arbitrij potestas auferri.

Prædestinationem prævisis meritis postposuisse Origenem minime mirum est, cum quæstionem illam leviter tantum & perfunctorie delibavit vetusti Patres Pelagianis temporibus antiquiores, ut dicimus ex Epistolis Prosperi & Hilarij Arelatenfis ad Augustinum, præfigi solitis ipsius libris De prædestinatione sanctorum, & Dono perseverantiæ, & ex prioris illius Augustini libri capite 14, & posterioris capite 20. In ea quippe fuisse sententia Irenæum, & Chrysostomum; sed & post Pelagianam ætatem, Theodoretum, Theophylactum, Oecumenium, aliosque complures tralatitium est. Cum & eandem hodieque à viris Catholicis propugnata videamus; & hanc, alteramve illi oppositam persequi summorum auctoritate Pontificum liceat. Nec adeo tamen sententiæ huic patrociniatus est Adamantius, ut non contrariam etiam aliquando sectari visus sit. Nam in Rom. 9. 11, 12. hæc scribit: sed hæc omnia eo spectant, ut illud probet Apostolus, quod si vel Isaac, vel Iacob pro his meritis electi fuissent ad ea quæ in carne posui quaesierant, & per opera carnis iustificari meruissent, posset utique meriti eorum gratia ad posteritatem carnis quoque & sanguinis pertinere. Nunc vero cum electio eorum, non ex operibus facta sit, sed ex proposito Dei, ex vocantis arbitrio, promissionis gratia non

F in filijs carnis impletur, sed in filijs Dei: hoc est, qui similiter ut ipsi ex proposito eligantur, & adoptentur in filios. Verum, ut sæpe dixi, parum huic libro adjungendum est fidei, quem Rufinianis opinionibus aspersum & inquinatum scimus. Vocationem quoque illam secundum propositum hominis, quam revera Pelagianis tribuit Augustinus libr. 2. contra duas Epistol. Pelagianorum, non ita tuetur Origenes, ut non etiam vocationem secundum propositum Dei hic intelligi posse fateatur, nam proponit utramque & sententiæ suæ accommodat. Quamvis autem unam illam priorem defenderet, ad stipulatorem haberet Chrysostomum, sic in Rom. 18. 28. differentem: *αερόθεν δὲ ἐνταῦθα φησὶν, ἵνα μὴ τὸ πᾶν τῇ κλησῆ θῶ, ἐπὶ ἕτεροις ἑμαυτοῦ καὶ ἑλλοίκοις ἀπηλῶσαν, & ἰεραδαίον. εἰ γὰρ ἡ κλησὶς ἡρκεῖ μόνον, τίς ἔστιν ἡ πάντες ἰσχύουσιν; εἰ δὲ τὸ πᾶν φησὶν, ἢ ἡ κλησὶς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ αερόθεν τῶν κλησῶν ἢ σωματικῶν εἰρημασῶν. εἰ γὰρ ἡ κλησὶς μόνον ἡρκεῖ, εἰδὲ βεβησασμένη πάντες γινώσκουσιν, ἀλλ' ἡ πάντες ὑπέκουσαν*

Propositum autem hic dicit, ne totum vocationi tribuat: sic enim contradicuntur erant & Greci & Iudai. A
 Nam si sufficeret sola vocatio, qua de causa non omnes salvi facti sunt. Propterea, inquit, non sola vo-
 catio, sed & propositum eorum qui vocantur, salutem operatum est: nec enim coacta facta est vocatio,
 neque violenta. Omnes ergo vocati sunt, sed omnes obediunt. Assentientem quoque haberet
 Theodoretum, & perpetuos Chrysoctomi asseclas Theophylactum, & Oecumenium, &
 alios nonnullos. Vocatio autem secundum propositum Dei, quod propositum ex perspe-
 ctis animæ piis desideris pendeat, quatenus cum reliquis Adamantij dogmatis cohæret,
 merito à Iansenio exploditur; nam pia desideria ab hominum sola voluntate derivat; qui-
 bus perspectis desiderijs proponat Deus ipsos vocare, tumque primum gratiam ad id op-
 portunam largiatur. Huic affine quiddam carpit in Origene Iansenius Tom. 1. libr. 8. cap.
 4. quod scilicet dixerit salutis doctrinæ præcepta Christum hominibus tradidisse, prout B
 affectos eos esse novit, fidemque sibi adhibuituros præsentit. Equidem non dubito, uti su-
 pra dixi, opinatum fuisse Origenem, ex hac prænotione motum fuisse Christum ad pri-
 mam illis gratiam impertiendam: proptereaque nullam Semipelagianò huic errori defen-
 sionem obrendimus. Sin ita sentisset Origenes, doctrina sua illos imbuisse Christum, quos
 ipsi per gratiæ suæ mere gratiæ auxilium assensuros prænoterat; vel futurum & prævi-
 sum consensum occasionem Christo impertiendæ suæ doctrinæ & gratiæ præbuisse, non ut
 præberetur promeritum fuisse; hoc est gratiam suam & doctrinam non ex futuris eorum
 meritis, sed hac consensus oblata occasione Christum fuisse largitum, magnis utique pa-
 tronis sese tueretur; puta Augustino, qui, ut habet Iansenius supra laudato loco, in Epi-
 stola 49. ad Deogratias, quæst. 2. docet tunc voluisse hominibus apparere Christum, & apud eos C
 predicari doctrinam suam, quando scielat, & ubi sciebat esse qui in eam fuerant credituri: & aliquanto
 post: Quid ergo miram si tam infidelibus pleam orbem terrarum Christus prioribus sæculis noverat, ut
 eii apparere, vel predicari merito nollet, quos nec verbis, nec miraculis suis credituros esse præseiebat? &
 Chrysoctomo, qui Sermon. 4. in Epist. ad Coloss. ad vers. 25. sic habet: ὁ θεὸς οὐκ ἀδελφῶς
 παύσα ποίησεν, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι σὺν ἡμῶν ἔσαν ἡ πόλις αὐτοῦ φίλος δευτέρως. καὶ τὸ τοῦ αὐτοῦ
 ἐκείνην ἔδειξεν, ἀλλὰ μὴ πάντας. Deus enim non repente facit omnia, sed propter summam suam hu-
 manitatem sese rebus accommodat. Et hæc causa est, cur nunc advenit Servator, non olim: quod fu-
 sus differit in fine Homiliæ ejusdem: & Sedulio, qui in Roman. 8. 28. propositum illud
 Dei ibi intelligendum esse dicit, secundum quod proposuit salvare sola fide, quos præseierat creditu-
 ros. Ferri etiam posset, quod addit Origenes, non ex solâ Dei voluntate justificationem D
 nostram pendere, neque salutem de nostra penitus esse potestate sublatam; nam gratiæ
 justificationis libere consentit homo, à qua dissentire potest; & salutem æternam dissen-
 tiendo potest amittere, juxta Tridentina placita. Verum commodam omnem interpreta-
 tionem excludunt quæ apponit Origenes, non in præsentia Dei unicuique salutis causam poni,
 sed in proposito & actibus suis excludunt & reliqua Adamantij præscripta, unde hæc proficif-
 cantur. Iure quoque Paulini loci, qui extat 1. Cor. 12. 18. proposita ab Origene, non af-
 ferta tamen ab eo, neque omnino probata explicatio, ut pote absurda & violenta refel-
 litur.

Toll. Conc.
 5 ff. 6. cap.
 5 & cau. 4

QVÆSTIO OCTAVA.

DE ASTRIS.

I. Vtrum astra animata esse, Deum cognoscere & precari, peccare posse, judicatum iri,
 ac salutem sperare & posse consequi Origenes affirmaverit. II. A multis hic arguitur:
 III. nec defensione tamen caret. IV. Viam ipsi ad id credendum straverunt antiqui. V.
 Vtrum sideribus futurorum significationem à Deo impressam putaverit. VI. An tres prio-
 res creationis dies sine Sole, Luna, & stellis non fuisse decreverit.

I. QUID Origenes de Astris senserit exploraturis, animane ea & corpore constare
 sit arbitratus, an corpora esse inanima, tumsum iteranda sunt quæ tam sæpe su-
 pra differimus: Mentis ante corpora conditas opinatum Adamantium, ac pro
 meritis in varia, variaque corpora detrusas; quasdam autem ex illis quæ non pessime sese
 gessissent, animandis Solis & Luna, aliorumque siderum corporibus, mundoque illu-
 strando ac exornando, nobili scilicet muneri fuisse præfectas. Id supra jam delibatum
 nunc eo etiam amplius probandum est. Sic habetur quidem Tomo 1. Origenis in Iohann.
 p. 17. ἡ ψυχὴ τοῦ ἡλίου ἐστὶν ἡ ψυχή. Hoc est, anima Solis, non Elia, ut inepte vertit Inter-
 pres. Libro vero 2. ἐπι ἀστέρων, cap. 9. postquam animas juxta virtutes ac merita diversis